

ΠΑΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοκ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Λ.Θ.
Αριθμός Άδειας
10

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203

Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Ραδιόφωνο

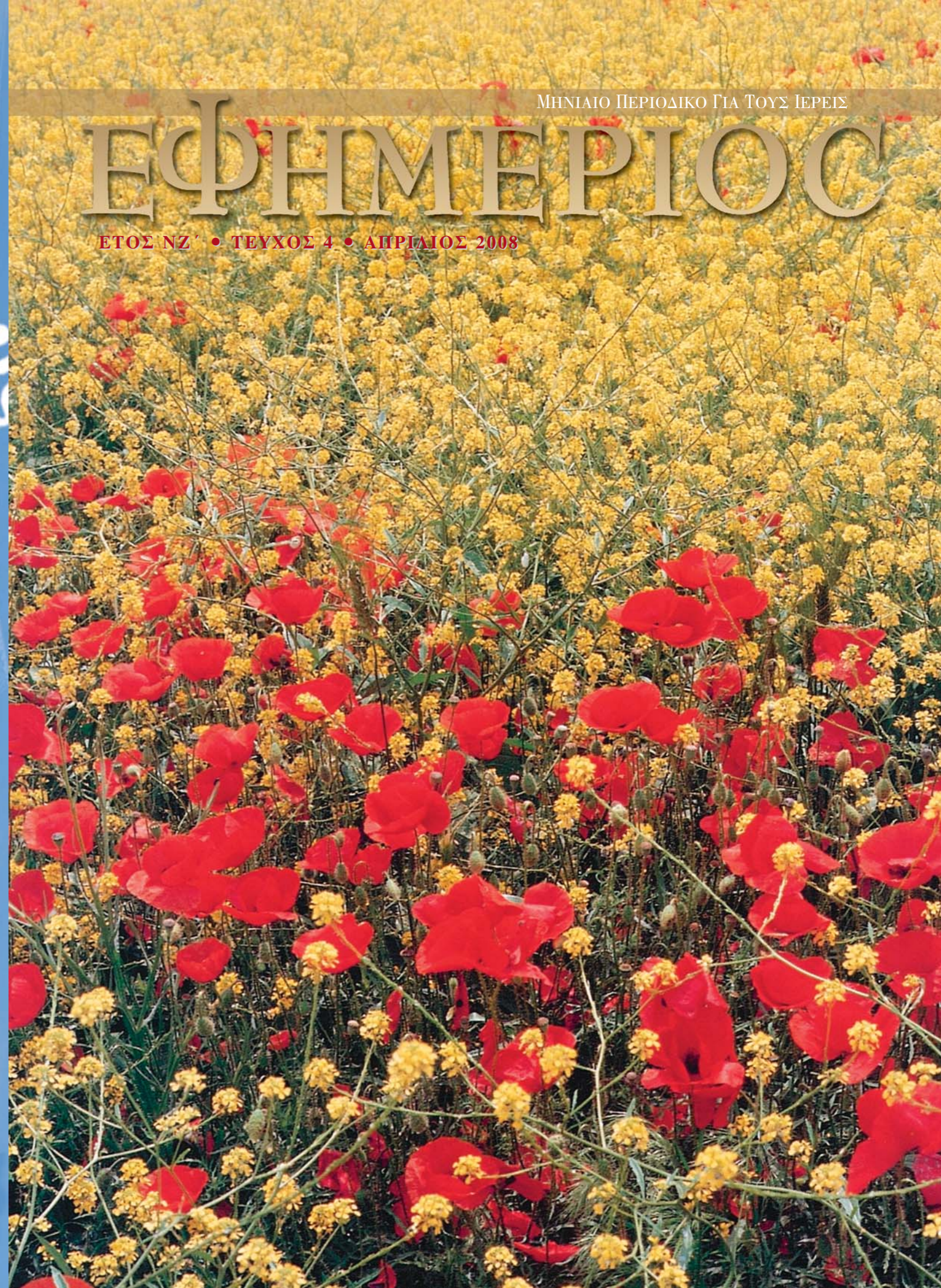

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΖ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2008

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247
e-mail «Εφημερίον»: lhatzifoti@hotmail.com

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

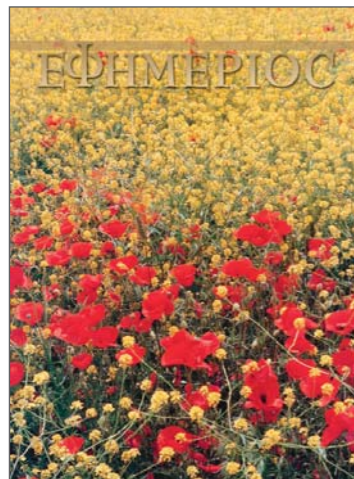
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Κλάδος Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης
Ἰασιού 1, 11521 Ἀθήνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
Νικόλαος Κάλτζιας
Ἰασιού 1, 11521 Ἀθήνα

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασιού 1 - 115 21 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 - Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἄγ. Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου	
Ἀπόσπασμα Κατηχ. Λόγου ΙΓ'	σελ. 3
Σύμφωνο ἐλεύθερης συμβίωσης ἢ	
ἐκνομίκευση οἰκογενειακῆς διάλυσης	
Τριαντάφυλλου Κ. Μπολτέτσου	σελ. 4-5
Τὸ Ἅγιον Φῶς	
Μ.Γ. Βαρβούνη.....	σελ. 6-7
Στὸ ἀτέλειωτο ὕψος	
Ἀρχιμ. Γρηγορίου Γ. Λίτσα	σελ. 8
Γνησιότης του Παναγίου Τάφου	
Τίτου Κ. Χορτάτου	σελ. 9-11
Περὶ τροφῆς	
Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου	σελ. 12-13
Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν	σελ. 14-17
Μεγάλες μορφές πού ἔφυγαν	
Πρωτοπρ. κ. Γεωργίου Ζάχαρη	σελ. 18-19
Ὁ Μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος	
ἐναντι τοῦ Λειτουργικοῦ Τυπικοῦ (β')	
Διονυσίου Ἀνατολικιώτου.....	σελ. 20-21
Ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με	
καὶ μὴ κωλύετε αὐτά...	
Πρωτ. κ. Νεκταρίου Σαββίδη.....	σελ. 22-23
«Ἡσθένησα καὶ οὐκ ἐπισκέψασθέ με»	
Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ	σελ. 24-25
Ἡ τάξη κατὰ τὴν ἑκταφὴ	
τῶν κεκοιμημένων μας	
Πρωτ. Θεμιστοκλέους Στ. Χριστοδούλου.....	σελ. 26
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια	
Κωνσταντίνου Χολέβα.....	σελ. 27-28
Βιβλιο-Δισκο-παρουσιάσεις	σελ. 29
Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ:	
Πρωτ. Στυλιανοῦ Ἀναϊάδη	σελ. 30
Φωτογραφικὰ Στιγμῶματα	σελ. 31

ΕΞΟΦΥΛΛΟ: Κάθε χρόνο τέτοια ἐποχὴ ἢ κτίση στολιζέται μὲ τὰ ωραιότερα χρώματά της γιὰ νὰ ὑποδεχθεῖ τὸν Ἀναστημένο Χριστό. Δὲν ἔχει σημασία ἢ ἀξία τῶν λουλουδιῶν ἀλλὰ ἢ ἀγνότητα καὶ ἢ εἰλικρίνεια γιὰ τὴν προετοιμασία αὐτῆς τῆς ὑποδοχῆς ἀπὸ τὰ κτίσματα καὶ βέβαια περισσότερο ἀπὸ ὅλα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ταπεινὲς παπαροῦνες καὶ βροῦβες καὶ ἄλλα ἀγριολούλουδα δημιουργοῦν ἕνα φυσικὸ καλλιτεχνικὸ πίνακα σὲ κάποιον λιβάδι τῆς Θράκης στὴν περιοχὴ τῆς Βιστονίδας, ὅπως τὸν συνέλαβε ὁ φωτογραφικὸς φακός. Ἡ φωτογραφία προέρχεται ἀπὸ τὸ βιβλίο «Θράκη», πού ἐκδόθηκε ἀπὸ τὴν Γ. Γ. Περιφερείας Ἀνατολικῆς Μακεδονίας - Θράκης τὸ 1994. Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἁγίου Συμεὼν
τοῦ Νέου Θεολόγου

Ἄδελφοὶ καὶ Πατέρες, ἦρθε τὸ Πάσχα, ἡ χαρμόσυνη μέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ αἰτία κάθε εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιᾶσεως, πού ἔρχεται μιὰ φορὰ τὸν χρόνο ἢ μᾶλλον ἔρχεται καθημερινὰ καὶ συνεχῶς σ' ἐκείνους πού κατανοοῦν τὸ μυστικὸ τῆς νύχτας. Ἦρθε καὶ γέμισε τὴν καρδίαν μας χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση λύνοντας τὸν κόπο τῆς πάνσεπτης νηστείας καὶ τελειοποιώντας καὶ παρηγορώντας τὴν ψυχὴν μας.

Ἄς εὐχαριστήσουμε λοιπὸν τὸν Κύριο, πού μᾶς πέρασε μέσα ἀπὸ τὸ πέλαγος τῆς νηστείας καὶ μᾶς ὀδήγησε μὲ εὐφροσύνη στὸ λιμάνι τῆς ἀναστάσεώς του. Ἄς ἐξετάσουμε ὅμως μὲ προσοχὴ ποὺ εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας, πού συντελεῖται μυστικῶς σ' ὅσους τὸ ποθοῦμε: πῶς δηλαδὴ θάπτεται ὁ Χριστὸς μέσα μας σὰν σὲ μνήμα καὶ πῶς ἐνώνεται μὲ τὴν ψυχὴν μας καὶ ἀνασταίνεται συνανασταίνοντας μαζί του κι ἐμᾶς.

Ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς μας, ἀφοῦ κρεμάσθηκε στὸν σταυρό, σταύρωσε ἐπάνω σ' αὐτὸν τὴν ἀμαρτία τοῦ κόσμου· καὶ ἀφοῦ γεύθηκε τὸν θάνατον, κατέβηκε στὰ κατώτατα τοῦ ᾄδου. Ὅπως λοιπὸν τότε ἀνεβαίνοντας ἀπὸ τὸν ᾄδον ἐπέστρεψε στὸ ἄχραντο σῶμα του -ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν ἀποχωρίσθηκε καθόλου- καὶ ἀμέσως ἀναστήθηκε καὶ μετὰ ἀνῆλθε στοὺς οὐρανοὺς μὲ δόξα πολλή καὶ δύναμη, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ τώρα, ὅταν ἐμεῖς ἐξερχόμεσθε ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ εἰσερχόμεσθε μὲ τὴν ἐξομοίωση τῶν παθμάτων τοῦ Κυρίου στὸν τάφον τῆς μετανοίας καὶ τῆς ταπεινώσεως, αὐτὸς ὁ ἴδιος κατεβαίνει ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, εἰσέρχεται στὸ σῶμα μας σὰν σὲ τάφον, ἐνώνεται μὲ τὴν νεκρωμένην πνευματικὰ ψυχὴν μας καὶ τὴν ἀνασταίνει. Ἔτσι παρέχει τὴν δυνατότητα σ' ἐκείνον πού συναναστήθηκε μαζί του νὰ βλέπει τὴν δόξαν τῆς μυστικῆς τῆς ἀναστάσεως.

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν
Κατηχητικὸ Λόγον ΙΓ')

Σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης ή έκνομίκευση οικογενειακής διάλυσης

Το κ. Τριανταφύλλου Κ. Μπολτέσου
Υπευθύνου Κέντρου Γάμου και Οικογενείας I.M. Φθιώτιδος

ΟΝΑΣ ΛΕΕΙ: «Δέν καταλαβαίνω. Πώς γίνεται μία συμβίωση να είναι ελεύθερη, όταν υπογράφετε κιάλας ότι δεσμεύεσαι; Μπερδεύτηκα» (Ρωτά ο Μάνος Μίχαλος, στο ένθετο του «Ελεύθερου Τύπου της Κυριακής» (ET weekly - Πίσω από τις λέξεις), της 9.3.2008 και στη σελ. 10). Άλλος πάλι προτείνει επειδή «τό σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης παραείναι δεσμευτικό, μιὰ ἐνδιάμεση συμφωνία και βλέπουμε...» (Στό ένθετο «ΟΛΑ» της ἐφημερίδας «Πρώτο Θέμα» της Κυριακής 16.3.2008).

Αυτά είναι κάποια από τα πρώτα σχόλια, που δημοσιεύτηκαν στον ήμερήσιο Τύπο σχετικά με το εν λόγω συμβολαιογραφικό έγγραφο της ευαγγελιζόμενης ελεύθερης συμβίωσης.

Ανάμεσα σε όλα, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου «ή εξώγαμη συμβίωση αναγνωρίζεται ως διαφορετική, πιο χαλαρή, μορφή οικογενειακής ζωής» (Πληροφορίες από την ἐφημερίδα «Πρώτο Θέμα» της Κυριακής 2.3.2008 στη σελ. 40).

Από την μελέτη ὅσων ἔχουν ἀποκαλυφθεῖ μπορούμε να πούμε ότι φαίνεται το λεγόμενο αυτό «σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης» να είναι κάτι σαν το γάμο και μάλιστα με ἐξαιρετικά μεγάλη ομοιότητα με τον πολιτικό λεγόμενο γάμο. Η ὅποια διαφορά φαίνεται ότι ἔγκειται στο μετά, δηλαδή ὁ χωρισμός γίνεται σχεδόν τόσο αυτόματα ὅσο να πληρώσεις τὸν λογαριασμό της πιστωτικής σου κάρτας. Μία ἄλλη παρατήρηση είναι ότι δέν φαίνεται να τίθεται περιορισμός ἢ ἄλλιως να μπαίνει φραγμός στον ἀριθμό Συμφώνων που μπορεί να συνάψει ἕνας ἄνθρωπος. Συνεπώς, οὔτε λίγο, οὔτε πολύ, ὁ στόχος μοιάζει να είναι ἢ εἰσαγωγή στην κοινωνία ἑνὸς Νόμου που «εὐλογεῖ» τὸν αυτόματο χωρισμό δύο ἀτόμων,

ὑποστηρίζοντας ταυτοχρόνως τὴν πολυγαμία, σε ἀπεριόριστο βαθμό.

Με τὸν τρόπο αὐτὸ μπαίνει ἢ σφραγίδα τῆς Πολιτείας στην ἀποδοχή τῆς σύγχρονης κοσμικῆς και μὴ θρησκευόμενης κοινῆς γνώμης, τῶν πολλῶν, διαδοχικῶν και ἀλλεπάλληλων στενῶν σχέσεων και σαρκικῶν ἐπαφῶν. Σὰν να βρισκόμαστε δηλαδή ἕνα βῆμα πρὶν τὴν νομοθέτηση τῆς πλήρους μεταμόρφωσης τῆς κοινωνίας μας κατὰ τὰ πρότυπα τῶν «χίπις».

Τὸ συμβόλαιο ελεύθερης συμβίωσης ὡς σκέψη και ὡς ὑλοποίηση ἀποτελεῖ μιὰ ἐνέργεια, που μπορεί να δυναμιτίσει τόσο τὴν πράξη τοῦ Γάμου ὅσο και τὴν συνεκτική και συναισθηματική δομὴ τῆς ἴδιας τῆς Οἰκογένειας.

Βλέποντας κάποιος τὴν νομοθετική ρύθμιση τῆς ελεύθερης συμβίωσης ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας διαπιστώνει ὅτι ὄντως ἀποτελεῖ μιὰ ἀπόπειρα συγκάλυψης ἢ και ὠραιοποίησης μιᾶς κατάστασης παλλακείας [Ἡ ὅποια ὀρίζεται, σύμφωνα με τὸ Λεξικό τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσας, τοῦ καθηγητῆ Γ. Μπαμπινιώτη, ὡς συμβίωση γυναίκας και με ἄνδρα, χωρίς να ἔχει προηγηθεῖ γάμος (σ.1320)], ἢ κατὰ κάποια ἄλλη ἐρμηνεία, μιᾶς κατάστασης πορνείας [πάλι στο Λεξικό τοῦ καθηγητῆ Γ. Μπαμπινιώτη βρίσκουμε ὅτι ὑπάρχει ἐκκλησιαστική ἐρμηνεία για τὴν πορνεία ὡς κάθε σεξουαλική σχέση ἐκτὸς γάμου, ἐνῶ ἢ εὐρύτερη ἐννοία τῆς είναι τὸ να διαθέτει κανεὶς τὸ σῶμα του σε ἄλλους για ἐρωτική ἱκανοποίηση ἐναντι ἀμοιβῆς (σ.1470)], ὅπως ἄλλωστε θεωρεῖται και ὁ πολιτικός γάμος, ὅσο ἀκραία και ἂν φαίνεται αὐτὴ ἢ διαπίστωση για κάποιον ἀμήτο στην χριστιανική θεολογία.

Από τὴν πλευρὰ τῆς Πολιτείας είναι δικαιολογημένη ἢ προσπάθεια να ἐφεύρει τρόπους

να ἀντιμετωπίσει προβληματικές καταστάσεις, που ἀντιμετωπίζουν πολίτες τῆς.

Παραμένει ὅμως σοβαρὸ ζήτημα τὸ ποιές είναι οἱ συνέπειες για μιὰ συντεταγμένη πολιτεία και τὸς ὑπηκόους τῆς σε ἠθικό, ψυχολογικό και συναισθηματικό ἐπίπεδο. Τί σχέσεις δημιουργοῦνται;

Τὸ Κράτος γενικά, ὡς θεσμική ὄντοτητα, ἐπιδιώκει μόνο ἕνα «τακτοποιημένο» νομικό καθεστῶς ἢ ἐπιζητεῖ και τὴν εὐτυχία ὄλων τῶν ὑπηκόων του; Και δέν μιλάμε φυσικά μόνο για αὐτοὺς που εὐεργετοῦνται ἀπὸ μιὰ διάταξη νόμου **ἀλλὰ για τὸς γύρω ἀπὸ αὐτοὺς, ὡς κοινωνία, και τὸς κοντὰ σε αὐτοὺς, ὡς οἰκογένεια και συγγενεῖς, ἀλλὰ και τὸς μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς, στο πρόσωπο τῶν παιδιῶν τους.**

Ὅπως και ὁ πολιτικός γάμος και αὐτὸ τὸ συμφωνητικό τώρα θὰ δώσει μιὰ διέξοδο και νομιμοποίηση σε ἄνθρώπους, που λόγω τῆς εὐρύτερης κοινωνικῆς ἀντίληψης τῶν πραγμάτων δέν θὰ μπορούσαν να παντρευτοῦν με ἄνεση σε μιὰ ἐκκλησία, εἴτε λόγω μεγάλης ἡλικίας, εἴτε λόγω διαφορᾶς θρησκευματος κ.λπ..

Αὐτὴ ὅμως ἢ (ἐκούσια ἢ ἀκούσια) ἀπόπειρα ἀποδυναμώσεως μιᾶς πράξης τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ μιὰ ἄλλη, που βασικό χαρακτηριστικό ἔχει τὴν ταχύτητα, τόσο στη σύναψη ὅσο και στη λύση μιᾶς σχέσης ἐνώπιον τοῦ Κράτους, δείχνει να μὴν είναι παρὰ μιὰ συνεχιζόμενη προσπάθεια ἀπόπειρας ἀνατροπῆς τῆς παρα-

δοσιακῆς και ὑπεραιωνόβιας μορφῆς οἰκογένειας και τῶν στενῶν και συνεκτικῶν δεσμῶν που δημιουργοῦνται ἀπὸ αὐτὴν.

Από τὴν πλευρὰ τῆς ἢ Ἐκκλησίας, με ὄλο τὸν σεβασμό στην προσωπικότητα και τὸ αὐτεξούσιό του ἀνθρώπου, και πάλι δέν ἔχει τίποτα να φοβηθεῖ. Μόνη προϋπόθεση ἀποτελεῖ, βέβαια, τὸ να ἔχει ἐνημερωμένους και ἐνσυνείδητους πιστοὺς. Αὐτὸ φυσικά δέν ἀποκλείει, σε καμία περίπτωση τὸ γεγονός να ἔχουν οἱ πιστοὶ Τῆς ἀνοικτοὺς και εὐρεῖς ὀρίζοντες. Ὅπως ἀκριβῶς οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας δέχονται και ἀποδέχονται τὸς τελέσαντες πολιτικό γάμο –ἂν και με τὴ διαρκὴ εὐχή να εὐλογηθεῖ αὐτὸς ὁ δεσμός και ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, μέσω τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου– ἔτσι θὰ πρέπει να συμβεῖ και τώρα με τὸ προτεινόμενο σύμφωνο. Και φυσικά δέν ὠφελεῖ να γίνεται ὁ παραμικρὸς λόγος για τυχόν συνέπειες, τῶν παιδιῶν, που θὰ προκύπτουν ἀπὸ τέτοιου τύπου συμβιώσεις. Κανένα λάθος και καμία ἁμαρτία δέν είναι ἀρκετὰ σημαντικά, ὡστε να στερήσουν ἕνα ἀπὸ τὰ πρώτα δῶρα τοῦ Ἐσταυρωμένου Κυρίου πρὸς κάθε ἄνθρωπο. Και αὐτὸ είναι τὸ ἅγιο Βάπτισμα.

Τελικῶς, τὰ ἀρχέγονα και διαχρονικά ἰδανικά, κάτω ἀπὸ τὴν κωδικοποιημένη, και ἴσως κάποτε παρεξηγημένη, ἔκφραση «Θρησκεία, Πατρίδα, Οἰκογένεια», που διδάσκονταν με εὐλάβεια και συνέπεια, ἀπὸ γενιὰ σε γενιὰ, και ἔδιναν στην Ἑλλάδα τὴ δύναμη να φωτίζει και να μεγαλουργεῖ σε κάθε γωνιὰ τοῦ πλανῆτη, φαίνονται να ἀπεμπολοῦνται ἢ μᾶλλον να τερπιλίζονται για ἄλλη μιὰ φορά. Σήμερα μέσω μιᾶς «κατὰ φαντασίαν» οἰκογενειακῆς δομῆς, που ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια μιᾶς Πατρίδας, παρὰ τὴν περι τοῦ ἀντιθέτου προσπάθεια και φωνῆ τῆς Θρησκείας.

Μᾶλλον αὐτὸ που χρειάζεται ἢ σύγχρονή μας Ἑλληνική Κοινωνία είναι ἕνα χωρίς δεσμεύσεις και ὄρια ... Σύμφωνο Τιμῆς και Ἄξιοπρέπειας.

Τὸ Ἅγιον Φῶς

Μ. Γ. ΒΑΡΒΟΥΝΗΣ

Ἀναπληρωτὴ Καθηγητὴ
τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

ΟΠΩΣ ΚΑΘΕ χρόνο, ἔτσι καὶ φέτος ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἔλαβε καὶ μετέδωσε στὸν λαό, καὶ στὸν κόσμο ὁλόκληρο, τὸ Ἅγιο Φῶς, θαυματουργικά ἀπὸ τὸν Πανάγιο Τάφο, τὸ μεσημέρι τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Ἡ υπερφυσικὴ αὐτὴ θαυματουργικὴ παρουσία τῆς θείας Χάριτος ἐπαναλαμβάνεται κάθε χρόνο στὴν Ἁγία Πόλη τῆς Ἱερουσαλήμ, χαρίζοντας στοὺς πιστοὺς μιὰ ζωντανὴ ἐλπίδα στὴν χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου. Χιλιάδες προσκυνητὲς καὶ ἑκατομμύρια ὀρθόδοξοι χριστιανοί, στὴν ὑφήλιο ὁλόκληρη, προσβλέπουν στὸ Ἅγιο Φῶς καὶ τὴν θαυματουργικὴ ἀφή του, ἐνῶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει πολλὰ καὶ διάφορα ἔθιμα σχετικὰ μὲ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ μεταφέρει τελετουργικά στὸ σπίτι του, χρίει μὲ τὴν κάπνα του τὸ ἀνώφλι τῆς εισόδου, τοποθετεῖ εὐλαβικά στὸ κέντρο τοῦ πασχαλινοῦ ἑορταστικοῦ τραπέζιου, γιὰ νὰ φωτίζει ὅλη τὴν οἰκογένεια ποὺ συγκεντρώνεται γύρω του.

Κάθε φορὰ διάφορες ἀμφισβητήσεις καὶ ἀντιλογίες γιὰ βασικὲς πίστεις καὶ παραδοχὲς τῆς θρησκείας μας ἐμφανίζονται τὴν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἐχει γίνε, ἄλλωστε, αὐτὸ ἕνα εἶδος μόδας, καὶ εἶναι στοιχεῖο ἀναμενόμενο τέτοιες μεγάλες καὶ σπουδαῖες μέρες. Δέν «διέφυγε» ἀπὸ αὐτὰ πέρσι οὔτε καὶ τὸ Ἅγιον Φῶς: ἀκούστηκαν διάφορα δῆθεν στοιχεῖα, ἀναμείχθηκαν πρὸσωπα ἀνύπαρκτα ἢ μὲ παραποιημένα στοιχεῖα –ἄκουσα γιὰ παράδειγμα νὰ μιλοῦν γιὰ τὸν «πατριάρχη» Νικηφόρο Θεοτόκη– ἀνακαλύφθηκαν κατ' ἐπίφαση ἄγνωστα ἢ κρυφὰ βιβλία κ.ο.κ. Ἡ ὑπόθεση εἶχε, ὅπως προβλήθηκε ἀπὸ τὰ κανάλια καὶ τὰ λοιπὰ ΜΜΕ ὅλα τὰ δεδομένα μιᾶς καλοστημένης κινηματογραφικῆς παραγωγῆς: μυστήριο, κρυμμένες ἀλήθειες, ἀπόκρυφα κείμενα, ἀλλὰ καὶ ἔνταση λόγου καὶ πάθος στὴν συζήτησή της.

Ὅρισμένοι θεατὲς σκανδαλίστηκαν, ἄλλοι θύμωσαν, ἄλλοι –οἱ περισσότεροι– διαισθητικὰ ἀντιλήφθηκαν περὶ τίνος πρόκειται καὶ ἄλλαξαν κανάλι. Ἐμεινε μόνο ἕνα μεγάλο «γιατί»: γιατί ὁ χριστιανισμὸς, δύο χιλιάδες χρόνια μετὰ τὴν σταυρικὴ θυσία καὶ τὴν λαμπρόφορο Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας, νὰ ἀντιμετωπίζεται μὲ τὸν τρόπο αὐτό; Γιατί ἀπὸ ὀρισμένους νὰ παραθεωρεῖται ἢ προσφορά του στὸν κόσμο, πνευματικὴ, κοινωνικὴ καὶ πολιτισμικὴ; Γιατί νὰ διαστρέφονται οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως μας; Καί, σὲ τελικὴ ἀνάλυση, γιατί νὰ προσπαθεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐρμηνεύσει μὲ τὴν πεπερασμένη λογικὴ του τὸ ἄπειρο καὶ τὸ υπερφυσικό, καὶ στὴν ἀναμενόμενη βέβαιη ἀποτυχία του νὰ προσπαθεῖ, σχεδὸν ἐκδικητικὰ, νὰ βλάψει, νὰ μειώσει ἢ καὶ νὰ ἐξαφανίσει τὴν πίστη τῶν ἄλλων;

Ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ἔζησαν, δημιούργησαν καὶ ἐκοιμήθησαν μὲ τὴν πίστη στὸ Θεὸ καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ φωτιστοῦν ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ἄλλοι τόσοι ἔθεσαν τὸ φῶς τοῦ Ζωοδόχου Τάφου ὡς φάρο καὶ πυξίδα στὴ ζωὴ τους, πορευόμενοι μὲ τὴ βοήθεια καὶ τὸν φωτισμὸ του «ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων» τῆς παρούσας ζωῆς. Καὶ ἑκατομμύρια συνανθρώπων μας προσβλέπουν μὲ ἐλπίδα, κάθε Μεγάλου Σάββατο, στὸν Πανάγιο Τάφο, ὅπου ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων προσευχόμενος πραγματοποιεῖ τὴν ἀφή τοῦ Ἁγίου Φωτός. Πρὸς τί ἢ περιφρόνηση πρὸς ὅλους αὐτούς, πρὸς τί ἢ ὑπεροψία καὶ ἢ μάταιη ἐπίδειξη γνώσεων; Πρὸς τί τὰ πειράματα, ὅταν ὁμιλεῖ ἢ ἐμπειρία ὅσων ἔζησαν καὶ ζοῦν τὸ θαῦμα καὶ διηγοῦνται τὰ θαύματα τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἁγίου Φωτός μὲ τρόπο ποὺ ξεπερνᾷ τὰ ὑλικά, γήινα καὶ ἀνθρώπινα πράγματα;

Εἶναι στ' ἀλήθεια παράξενο ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ νὰ ἀναγνωρίσει μόνο τὸν Θεὸ

ἐκεῖνο ποὺ θὰ μπορέσει νὰ ἀναπαραγάγει πειραματικά. Εἶναι ὅπωςδήποτε φρικιαστικὸ τὸ ὅτι ἀντὶ νὰ εὐχαριστοῦμε γουνπετεῖς τὸν Θεὸ γιὰ τὸ θαῦμα του ἐπιζητοῦμε νὰ τὸ ἀναλύσουμε στὸ ἐργαστήριό, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβανόμεστε ὅτι προσλαμβάνουμε τὸ θαῦμα διαφορετικὰ, ἀνάλογα μὲ τὴν πνευματικὴ μας κατάσταση. Καί, βεβαίως, εἶναι πέρα ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινη λογικὴ τὸ ὅτι, τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Θεὸς συνεχίζει, στὴν ἄπειρη ἀγάπη καὶ στὴν ἀμέτρητη φιλανθρωπία Του, νὰ μᾶς παρέχει κάθε χρόνο τὸ ἔλεος τῆς ζωντανῆς θαυματουργικῆς του παρουσίας, τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου Φωτός.

Τὴν ἀλήθεια θὰ τὴν βροῦμε μέσα μας, ὄχι στὸ μυαλό, ἀλλὰ στὴν καρδιά μας. Θὰ τὴν κατανοήσουμε μυστηριακὰ ζώντας μέσα στὴν Ἐκκλησία, συμμετέχοντας στὰ ἱερά της μυστήρια, ὄντες σὲ διαρκῆ μετάνοια καὶ ἐξομολόγηση, μὲ ταπείνωση καὶ προσευχή. Τὸ θέαμα τοῦ ἐπηρμένου ἀνθρώπου ποὺ προσπαθεῖ νὰ ταξινομήσει καὶ νὰ ἐρμηνεύσει τὰ θαύματα καὶ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἀτελεῖ φύση καὶ λογικὴ του, εἶναι ὄχι μόνον κωμικό, ἀλλὰ καὶ ἀπεχθές. Μόνον ἂν ἀφήσουμε μὲ ἐμπιστοσύνη τὸν ἑαυτό μας στὴν πρόνοια καὶ στὴν ἀπέραντη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ,

μόνον ἐπικαλούμενοι τὸ ἔλεος καὶ τὸν φωτισμὸ Του μποροῦμε νὰ αἰστανθοῦμε νὰ καταναγάζεται ἢ ταπεινὴ μας ὑπαρξὴ ἀπὸ τὸ ἄκτιστο φῶς τῆς Τρισηλίου Θεότητος, μποροῦμε νὰ βρεθοῦμε ἔξω ἀπὸ τὸ Κενὸ Μνημεῖο, μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας, αἰσθανόμενοι τὸ θεῖον φῶς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἄς κλείσουμε λοιπὸν τὰ ἀφτιά μας σὲ ὄσους ἐπιζητοῦν τὸν σκανδαλισμὸ καὶ τὸν κλονισμὸ μας. Ἄς ἀφήσουμε τὴν χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως –ποὺ πειραματικὰ δέν προσδιορίζεται, οὔτε ἀναπαράγεται– νὰ γεμίσει τὴν ὑπαρξὴ μας. Κι ἂς εὐχηθοῦμε τὸ Ἅγιον Φῶς, ὅπως κάθε χρόνο ζωηφόρο ἐκπηγάξει ἀπὸ τὸν Πανάγιο Τάφο, νὰ φωτίσει καὶ ὄσους φέτος ἄρθρωσαν λόγον ἀμφισβήτησεως ἢ ἀσεβείας, ὥστε νὰ βροῦν στὴ ζωὴ τους τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὴν Ἀνάσταση, τὴ Ζωὴ καὶ τὸ Φῶς τοῦ Κοσμοῦ, ποὺ βοηθᾷ τοὺς ἀνθρώπους νὰ μὴ περπατοῦν ἀπελπισμένοι στὸ σκοτάδι ἀλλὰ νὰ ἔχουν μέσα τους τὸ ἀνέσπερο καὶ ἱλαρὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἀφοῦ γιὰ τοὺς ὀρθόδοξους χριστιανούς δέν ὑπάρχει ἢ ἀνάγκη τοῦ θαύματος τοῦ Ἁγίου Φωτός γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ ἢ ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ, ἀντιθέτως ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀνάγκη τοῦ θαύματος, γιὰ νὰ στηριχθεῖ μὲ τὸ ἔλεος καὶ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ.

ΣΤΟ ΑΤΕΛΕΙΩΤΟ ΥΨΟΣ

«Νεκρούσαι και ζωίς με»

Πολύ πρόσφατα, (μέσα Ιανουαρίου), μιά λιγόλογη είδηση γνωστοποίησε το επίγειο τέλος ενός ξεχωριστού προσώπου. Ο σέρβ Έντμοντ Χίλαρν εκκείσε τὰ μάτια του σέ ηλικία 88 ἐτῶν.

Ίσως κάποιου τὸν γνωρίζουν. Ήταν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος πού κατέκτησε τὴν ψηλότερη κορυφή τοῦ κόσμου, τὴν κορυφή τῶν Ἰμαλαίων, τοῦ Έβερρεστ, τῆ «Στέγη τοῦ Κόσμου», πρὶν 55 χρόνια, στίς 29 Μαῖου 1953.

Ἀσφαλῶς καὶ δέν εἶναι δυνατὸ σέ μᾶς, ἀπὸ ἀπόστασι, νὰ «μυθῶμε» στὸ κλίμα, τίς δυσκολίες καὶ τὰ μυστικά τοῦ κατορθώματος. Ὁ ἴδιος ὁ Χίλαρν εἶχε πεί κάποτε, πὼς ἡ κατάκτηση τοῦ Έβερρεστ «εἶναι σὰν νὰ φτάνεις στὸ φεγγάρι, χωρὶς τὴ βοήθεια τῆς τεχνολογίας». Δέν μποροῦμε ὅμως νὰ ἐκτιμήσουμε πόσο εὐστοχη ἢ μεγαλόστομη εἶναι αὐτὴ ἡ δὴλωσή του. Ὅμως ἡ μετέπειτα (μετὰ τὸ κατόρθωμά του) ζωὴ τοῦ δίνει κάποια ἐχέγγυα ταπεινοσύνης. Ἀφοῦ, ὅπως ἀναγνώρισε ἢ πρωθυπουργὸς τῆς πατρίδας του, τῆς Νέας Ζηλανδίας, Έλεν Κλάρκ, «ἔζησε μιά ζωὴ μέ ταπεινότητα, γενναιοδωρία καὶ ἀποφασιστικὸτητα», δημιουργώντας τὸ φιλανθρωπικὸ ἴδρυμα «Ταμεῖο τῶν Ἰμαλαίων» (μέ ἐτήσια ἔσοδα ἄνω τῶν 250.000 δολαρίων), ἀνακουφίζοντας τοὺς φτωχοὺς τοῦ Νεπάλ. Ἐξ τὸν ἀναπαύσει ὁ Θεός, πού εἶχε τὸ σθένος γιὰ τέτοια ὕψη, ξεπερνώντας ἐμπόδια καὶ ἀντιξοότητες. Ὅσοι ἐπιδίδονται σέ

Ἄρχιμ. Γρηγορίου Γ. Λίχα

ὕψηλές ὀρειβασίες σημειώνουν, πὼς ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐμπόδια ἐκεῖ ψηλά εἶναι ἡ ἔλλειψη ὀξυγόνου. Ἀλλὰ μέ τοὺς τεχνολογικοὺς ἐξοπλισμοὺς, ἀντιμετωπίζονται ἐπαρκῶς οἱ δυσκολίες αὐτές. Μὲ τὴν ἔλλειψη «ὀξυγόνου» στὴν καθημερινότητά μας, τί γίνεται;

Αὐτὲς τίς μέρες, ἓνα Πρόσωπο, οἰκεῖο στοὺς περισσότεροὺς, ὁ Χριστός, κάνει μιά ἀναρχίχηση στὴν ὕμνηση –καὶ πιὸ ὠραία!– «Στέγη τοῦ Κόσμου». Ἀνεβαίνει στὸ ὕψος τοῦ Σταυροῦ! Αὐτὸ εἶναι τὸ κατεξοχήν ἀνέβασμα, τὸ ἀνέβασμα στὸν «Κόσμο τοῦ Σταυροῦ»! Δύσκολο, μὰ ἄγιο καὶ λυτρωτικό! Καὶ μᾶς παρακινεῖ ὅλους μας νὰ (συν)ἀνεβαίνουμε πάντοτε ψηλά, ἀφήνοντας κάτω αὐτὰ πού μᾶς βαραίνουν καὶ μᾶς καθλώνουν· γιὰ νὰ ἀνεβαίνουμε σωστά. Καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Σταυροῦ νὰ ἀπολαμβάνουμε τὴ μοναδικὴ καὶ ἀuthεντικὴ «θέα» ὅλης τῆς ζήσης.

Ἄν καὶ πρέπει νὰ κατατέμνεται σέ ἐπιμέρους τμήματα τὸ ἓνα καὶ ἑνιαῖο ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου μας, ἀλλὰ, ἂν ἐπιτρέπεται νὰ μιλήσουμε κάπως σχηματικά, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι ἔφτασε στὴν κορυφή τοῦ Σταυροῦ, προκειμένου νὰ ὑψώσει σέ περίοπτο βᾶθρο τὸ «Σταυρικὸ φρόνημα»· τὸ φρόνημα τῆς Ὑπακοῆς, τῆς Θυσίας, τῆς Ἀγάπης!

Μὲ τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ οἱ ἀξίες αὐτὲς δέν γίνονται ἀπόλυτα ἀποδεκτές. «Οἱ ἠθικὲς καὶ, πολὺ περισσότερο, οἱ δικονομικὲς «κατηγορίες» στὸ σημεῖο αὐτὸ (στό: Μυστήριον τοῦ Σταυροῦ), μένουν πάντοτε ἀπλοὶ «ἄχροι» ἀνθρωπομορφισμοί» (π. Γ. Φλωρόφσκι). Πάντως –εἶναι πανθολογούμενο ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς– πὼς ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου καὶ ἡ Σωτηρία του ὁλοκληρώθηκε καὶ τελειώθηκε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

Καὶ «ὁ ἄθλος τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι νὰ ἀκολουθεῖ τὸν Χριστό· νὰ ἀκολουθεῖ δηλαδή, τὴν ὁδὸ τοῦ Σταυροῦ Του καὶ τοῦ Πάθους Του. Νὰ Τὸν ἀκολουθεῖ ἀκόμη καὶ στὸ θάνατο. Καὶ πάνω ἀπ’ ὅλα νὰ Τὸν ἀκολουθεῖ στὴν Ἀγάπη... Ὅποιος δέν ἀποθνήσκει σὺν Χριστῷ, δέν μπορεῖ νὰ ζεῖ ἐν Χριστῷ, οὔτε νὰ ζήσει σὺν Χριστῷ. Καὶ αὐτὸ δέν εἶναι ἓνας ἀπλὸς κανόνας τῆς ζωῆς τῶν ἀσκητῶν· εἶναι ἓνας μυστικὸς καὶ ὄντολογικὸς νόμος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, δηλαδή, ἓνας νόμος τῆς ἴδιας τῆς ὑπαρξής» (π. Γ. Φλωρόφσκι).

Ὄντολογικὸς, λοιπόν, νόμος! Νὰ ἡ ἀληθινὴ ἀνύψωση! Ἐξ τὴν ἀγαπήσουμε, γιὰ νὰ τὴν ζήσουμε. Γιὰ νὰ «ζήσουμε».

Γνησιότης τοῦ Παναγίου Τάφου

Ἄρχιμ. Τίτου Κ. Χορτάτου,
Ἱεροκήρυκος

ΠΡΟΣΦΑΤΩΣ ἀνεκινήθη θέμα, ἐκ τοῦ μή ὄντος, ἐκ ξένων πρὸς τὴν καθόλου χριστιανικὴν παράδοσιν καὶ δὴ καὶ αὐτὴν τῆς Σιωνίτιδος Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν, περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ Παναγίου Τάφου.

Εἰς ἀπάντησιν τῶν ὄσων ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν θεωρῶ σκόπιμον ἵνα, συμφώνως ταῖς πηγαις, σημειώσω τὰ ἐξῆς, ὅχι βεβαίως ὅτι χρειάζονται ἀποδείξεις περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ Τάφου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ὡς ἀπάντησιν τῶν ὄσων κακοβούλως καὶ ἀνιστορίτως λέγονται.

Ὁ Τόπος τῶν ἁγίων Παθῶν, τῆς τριήμερου Ταφῆς καὶ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως εὑρίσκεται βεβαίως εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδριανοῦ. Τοῦτο κατανοεῖται, ἐὰν λάβωμεν ὑπ’ ὄψιν μας τὴν μετὰ Χριστὸν ἱστορικὴν διαδρομὴν τῆς Ἀγίας Πόλεως. Τὸ 70 μ.Χ. ἡ Ἱερουσαλήμ κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Τίτου. Ἀνιδρύθη δ’ ἐν μέρει ἐπὶ Ἀδριανοῦ κατὰ τὰ ἔτη 136-138, ὁ ὁποῖος τὴν μετενόμασεν εἰς Αἰλίαν Καπιτωλίαν καὶ τὴν ἀνέδειξεν ὡς ἔθνικὴν πόλιν, ἀπελάσας ἐξ αὐτῆς τοὺς Ἰουδαίους. Ὁ Τερτυλλιανὸς μάλιστα λέγει ὅτι οὔτε εἰς τὰ «μεθόρια τῆς γῆς ἐκείνης ἐπετρέπετο ἵνα κατοικῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι» (Τιμοθέου Θέμελη, Ἡ Ἱερουσαλήμ καὶ τὰ μνημεῖα αὐτῆς, Ἱεροσόλυμα 1928, σελ. 197). Ἀπὸ τὴν ἐν λόγῳ ἀνοικοδόμησιν ἢ περιοχῆ τῆς Ἱερουσαλήμ σημαντικῶς μετεβλήθη, διότι ἡ Σιών, ἡ ὁποία περιεκλείετο εἰς τὴν πρὸ Τίτου πόλιν, ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἀπεκλείσθη καὶ ἔμεινεν ἔξω τῶν τειχῶν. Ὁ Γολγοθᾶς καὶ ὁ Τάφος τοῦ Κυρίου περιελήφθησαν εἰς τὴν νέαν πόλιν προκειμένου τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ μέ τὸ τῆς παλαιᾶς. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ’ ὄψιν μας ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἱερουσαλήμ ἐκαλύπτετο ὑπὸ οἰκῶν, ἐξυπακούεται ὅτι εἰς τὴν μετὰ τὸν Ἀδριανὸν πόλιν, ὁ Γολγοθᾶς εὑρίσκεται περίπου εἰς τὸ μέσον αὐτῆς. Σήμερον δὲ ἡ περὶ τὸν Ναὸν Χριστιανικὴ συνοικία καλεῖται «Χάρτου - Νασάρα».

α. Ἡ μαρτυρία τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελίων περὶ τοῦ Τόπου τῆς Ταφῆς

Συμφώνως πρὸς τὰ Ἱερά Εὐαγγέλια ἢ Σταύρωσις καὶ Ταφὴ τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος Χριστοῦ διεδραματίσθη ἔξωθεν τῆς τότε Ἱερουσαλήμ. Ὁ Ἅγιος Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μαρτυρεῖ: «Παρέλαβαν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον καὶ βαστάζων τὸ σταυρόν, αὐτοῦ ἐξήλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον... ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν» (Ἰωάν. 19.17 καὶ 18). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, σύγχρονος καὶ αὐτὸς τῶν γεγονότων τῶν ἁγίων Παθῶν καὶ τῆς Τριήμερου Ἀναστάσεως λέγει: «διὸ καὶ Ἰησοῦς ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πόλεως ἐπαθεν» (Ἐβρ. 13, 12). Ὁ Γολγοθᾶς λοιπὸν εὑρίσκετο ἔξω τῆς πόλεως ἀλλὰ πλησίον αὐτῆς, διότι ὡς γνωστὸν ἔθος ἐπεκράτει εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ τοὺς Ρωμαίους, αἱ θανατικαὶ ἀποφάσεις νὰ ἐκτελῶνται ἔξω καὶ πλησίον τῶν πόλεων, ὥστε βλέποντες αὐτὰς οἱ ἄνθρωποι νὰ παραδειγματίζονται καὶ νὰ φοβοῦνται. Τοῦτο βεβαίως μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὁ ὁποῖος γράφει: «ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ» καὶ «εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν» (Λουκ. 23, 27 καὶ 35). Ἡ ἐγγύτης τοῦ Γολγοθᾶ βεβαιούται ὑπὸ τοῦ αὐτόπου μάρτυρος τῶν γεγονότων Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος ἐξιστορῶν τὰ θεῖα Πάθη γράφει τὰ ἐξῆς: «τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγύς τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς» (Ἰωάν. 19, 20).

Τὴν ἐποχὴν, λοιπὸν, τοῦ Ἰησοῦ ὁ Γολγοθᾶς καὶ ὁ παρακείμενος Τάφος, τὸν ὁποῖον ἡ Γραπτὴ Παράδοσις ἀπέδωκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας (Ματθ. 27, 57-60, Μάρκ. 15, 43-46, Λουκ. 23, 50-54) ἔκειτο πρὸς δυσμᾶς τοῦ δευτέρου τείχους, ὅπως τὸ ὀνομάζει ὁ Ἰώσηπος καὶ εὑρίσκετο κατηφορικῶς αὐτοῦ. Ἐκεῖ ὑπῆρχεν μικρὰ κοιλὰς, τῆς ὁποίας τὸ τελευταῖον βᾶθος κατέβαινον μέχρι τοῦ ἐδάφους, ὅπου οἰκοδομήθη ἀργότερον ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως. Εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς κοιλάδος ταύτης οἱ βράχοι ἀποτε-

λοῦσαν εἶδος ἀκρωτηρίου ἢ ἀγκῶνος. Αὐτὸς ὁ ἀγκῶν ἦτο ὁ Γολγοθᾶς, ὁ ὁποῖος ἐξ αἰτίας τοῦ ὕψους του καὶ τῆς ἀποτόμου μορφῆς του ἐνδείκνυτο διὰ τὴν ἐκτέλεσιν θανατικῆς ποινῆς. Εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ, ὡς ἀναφέρει ἡ Ἱεροσολυμιτικὴ παράδοσις καὶ ἡ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ τοιαύτη, ὑπῆρχεν τὸ κρανίον τοῦ Ἀδάμ, «κρανίου τόπος» ὅπως χαρακτηριστικῶς ὀνομάζεται εἰς τοὺς Ἁγίους Εὐαγγελιστάς, δηλαδή, Γολγοθᾶς (Ματθ. 27, 33, Μάρκ. 15, 22, Λουκ. 23, 33). Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς βραχῶδους κοιλάδος ὑπῆρχον δύο λαξευμένοι τάφοι. Πληρωθέντος τοῦ ἐνὸς ἐκ τῆς καταθέσεως νεκρῶν ὁ Ἰωσήφ ἤρξατο νὰ λαξεύῃ τὸν δεύτερον δι' ἐαυτόν. Ὁ ἀτελής οὗτος τάφος ἀποτελεῖ τὸ «καινὸν μνημεῖον, ὅπου ἔθηκαν τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ» (Ματθ. 27, 60).

Βορειοανατολικῶς τῆς μικρᾶς αὐτῆς κοιλάδος ὑπῆρχεν σπήλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ στρατιῶται περιόρισαν τὸν Κύριον μέχρι νὰ ἐτοιμασθῇ ὁ Σταυρός. Ὁ Τόπος αὐτὸς περιλαμβάνεται σήμερον εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῶν Κλαπῶν τοῦ Πανιέρου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως (Π.Ν.Α.). Ἀνατολικῶς τοῦ Γολγοθᾶ εὑρίσκειτο μίαν ἀχρηστος στέρνα, ἡ ὁποία μᾶλλον ἐχρησίμευεν διὰ τὴν ταμίευσιν τῶν βροχίνων ὑδάτων καὶ εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Ἰουδαῖοι, προκειμένου νὰ μὴ μιάνωσι τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, μετὰ τὴν Ἀποκαθήλωσιν, ἔρριψαν τὸν Σταυρὸν καὶ πάντα τὰ ὄργανα τῆς σταυρώσεως. Ἀποτελεῖ τὸ Σπήλαιον τῆς εὑρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

β. Αἱ ἱστορικαὶ καὶ ἀρχαιολογικαὶ μαρτυρίαι.

Τὰ γεγονότα τῶν Ἁγίων Παθῶν καὶ τοῦ Τόπου αὐτῶν διετήρησεν ζῶντα ἢ ἐν Ἱεροσολύμοις Χριστιανικὴ Κοινότης, ἡ ὁποία μαρτυροῦσε ταῦτα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος ἀναφέρει ὅτι οὗτοι, οἱ ἐν Ἱερουσαλὴμ Χριστιανοί, μετέβαινον τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, τὴν ὁποίαν οὕτω ὀνόμαζον πρὸς τιμὴν καὶ ἀνάμνησιν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, εἰς τὸν Τόπον τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του (Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία γ' 11 καὶ 7). Ὁ ἴδιος ἱστορικὸς, συμφώνως μὲ τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας ἠντλήσεν ἐκ τῆς συσταθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων Ἀλεξάνδρου (213-251) βιβλιοθήκης, μᾶς γνωρίζει τὴν ἀδιάκοπον σειρὰν τῶν Ἐπισκόπων Ἱεροσολύμων, οἱ ὁποῖοι μέχρι καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ ὄχι μόνον ἐποίμα-

ναν τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἁγίας Πόλεως, ἀλλὰ καὶ διετήρησαν ζῶσαν τὴν παράδοσιν τῆς ἀκριβοῦς Τοποθεσίας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ σωτηριώδη δι' ἡμᾶς Πάθη τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἐπὶ Ἀδριανοῦ δὲ ἀνηγέρθη εἰς τὸν ἐν λόγῳ Ἅγιον Τόπον ναὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἐστήθη μεγαλόπρεπον ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Καὶ οὕτως, ὡς σημειοῖ, ὁ ἱστοριογράφος ἀείμνηστος Ἀρχιμανδρίτης Βενιαμὶν Ἰωαννίδης «ἡ κοσμικὴ μανία τῆς εἰδωλολατρίας ὑπηρετεῖ καὶ ἄκουσα τὴν μωρίαν τοῦ Σταυροῦ, διατηρήσασα οὕτω μετὰ τῶν ἄλλων Ἁγίων Τόπων μάλιστα τὸ Θεῖον Μνῆμα τῆς Ἀναστάσεως καὶ προφυλάξασα ἀπὸ πάσης μανίας τῶν Ἐθνικῶν μέχρι τῆς Θεοθενώρισμένης ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς φίμωσιν τῶν ἀπίστων» (Βενιαμὶν (Ἰωαννίδου, Ἀρχιμανδρίτου), Τὸ Προσκυνητῆριον τῆς Ἁγίας Γῆς, τεῦχος Α', ἐν Ἱεροσολύμοις 1877, σελ. 204).

Ὡς ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἀκριβοῦς Τόπου τῆς Σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ δεχόμεθα τὴν μαρτυρίαν τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ τὴν λεπτομερῆ, ὄντως, θείαν ἰστορίην τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, ὁ ὁποῖος θεοπνεύστως καταγράφει τὸ ἐξῆς γεγονός: *ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς Σταυρώσεως «τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω καὶ ἡ γῆ ἐσεισθή καὶ αἱ πέ-*

τραι ἐσχίσθησαν» (Ματθ. 27, 51). Μεταξὺ τῶν πετρῶν τούτων ἦτο καὶ ἡ τοῦ Γολγοθᾶ, τῆς ὁποίας ἡ ρωγμὴ διεσώθη καὶ ἦτο ὄρατὴ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ἕως καὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ σεισμός καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθέν ρήγμα εἰς τὸν Γολγοθᾶ ἐπιβεβαιούται ὑπὸ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας τῶν προσκνητῶν καὶ διαπιστοῦται ὑπὸ τῶν ἐιδικῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι ἐξήτασαν τὸ ἀνοιγμα τοῦ βράχου.

Εἰς τὸν γενόμενον σεισμόν ἀναφέρονται οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Τάκιτος καὶ Σουετόλιος, τῶν ὁποίων αἱ καταγραφαὶ ἀποτελοῦν ἀψεudes μαρτυρίας τοῦ γεγονότος τούτου (Τιμοθέου (Θέμελη, εἰτα Πατριάρχου Ἱεροσολύμων), ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 195). Ἐπίσης ὁ Φλέγων, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἱερὸς Ἰερόνυμος, λέγει ὅτι τὸ δ' ἔτος τῆς β' Ὀλυμπιάδος (ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ) ἐγένετο ἡ μεγαλύτερα ἔκλειψις, ὥστε εὐκόλως ἐβλεπέ τις τοὺς ἀστέρας, ὅποτε συνέβη καὶ ἰσχυρὸς σεισμός» (ἔνθ' ἄνωτ.). Τὴν ὑπαρξίν τοῦ σεισμικοῦ ρήγματος τοῦ Γολγοθᾶ ἀναφέρουν καὶ ἐπικαλοῦνται, εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχήσεις IV, κεφ. 9 «Πέτραι διεράγησαν τῷ φόβῳ δι' αὐτόν») καὶ ὁ μάρτυς Λουκιανός, ἀπολογούμενος πρὸ τοῦ Ἐπάρχου. Ἐπίσης πλειᾶς περιηγητῶν καὶ ἐπιστημόνων βεβαιώνουν τὸ σεισμικὸν ρήγμα καὶ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ Γολγοθᾶ ρωγμὴ προῆλθεν ἐξ ὑπερφυσικοῦ γεγονότος. Μνημονεύεται ἐνταῦθα ὁ Adisson, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπίστευεν τὸ γεγονός τούτο καὶ τὸ ἐφαντάζετο ὡς ἀποκύημα τρυφερόν τοῦ ἱερατικοῦ κόσμου. Ἐλθών, ὁμοῦ, ὁ ἴδιος εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἀφοῦ ἐξήτασεν τὴν ρωγμὴν τοῦ βράχου φυσιολογικῶς, εὐθὺς ἀνεφώνησεν: «ἄρχομαι νὰ γίνωμαι Χριστιανός».

Ἡ κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος ἀποκόλλησις τῶν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ καλυπτηρίων πλακῶν κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα Μαΐου - Ὀκτωβρίου τοῦ 1988 ἐπὶ τῆς σεπτιῆς πατριαρχείας τοῦ αἰοδίμου Πατριάρχου Διοδώρου τοῦ Α' (1981-2000) ἔφερεν εἰς φῶς τὸν βράχον τοῦ Γολγοθᾶ. Οἱ διενεργήσαντες τὸν ὡς ἄνω πλήρη καθαρισμόν ἐκ τῶν πλακῶν καὶ τοῦ κάτωθεν αὐτῶν γεμίματος ἐκ γύψου, Καθηγητῆς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Γεώργιος Λάββας καὶ Ἀρχιτέκτων κ. Θεοδόσιος Μητρόπουλος σημειοῦν τὰ ἐξῆς:

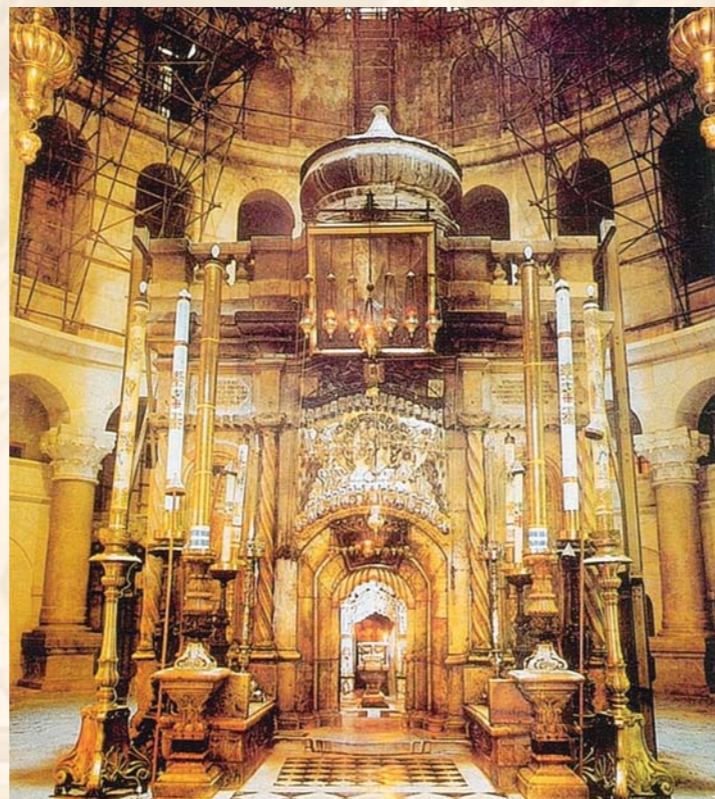
α) Ἡ διαμπερῆς ρωγμὴ δεξιὰ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἔχει πλάτος μέχρι 12 ἐκ. εἰς ὀρισμαῖνα σημεῖα. Εἶναι συνεχῆς, ἀσφαλῶς διαμπερῆς, καὶ

ἀναμφισβητῆτως τὸ ἀποτέλεσμα ἐνὸς ἰσχυροῦ σεισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσχίσε τὸ ἄνω μέρος τοῦ Ἱεροῦ Βράχου τοῦ Γολγοθᾶ εἰς δύο τμήματα. Εὐθὺς ὡς τὴν ἀντικρύσαμεν, ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μας ἡ φράσις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου: «... καὶ ἡ γῆ ἐσεισθή καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν» (κεφ. ΚΖ'), ἡ ὁποία ἀνεφέρετο εἰς τὸν σεισμόν κατὰ τὴν ὥραν τῆς Σταυρώσεως.

β) Τὸ δεύτερον εὔρημα ἐνετοπίσθη εἰς τὸ βύθισμα τοῦ Ἱεροῦ Βράχου, ὀπισθεν ἀκριβῶς τοῦ κέντρου τῆς Ἁγίας Τραπέζης (ἡ ὁποία εὑρίσκειται ἐπὶ τοῦ Φρικτοῦ Γολγοθᾶ). Πρόκειται περὶ λιθίνης ὑποδοχῆς κυκλικῆς μορφῆς, μερικῶς θραυσμένης, ἡ ὁποία δηλώνει προφανῶς τὸ σημεῖον τῆς τοποθετήσεως τοῦ Σταυροῦ τοῦ Μαρτυρίου. Ἐστὼ καὶ ἐὰν δὲν εἶναι ἡ αὐθεντικὴ ὑποδοχὴ, ἀλλὰ ἄλλη μεταγενεστέρας ἐποχῆς, διατηρεῖ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν σημασίαν της, διότι ὑποδηλώνει τὴν παραδοθεῖσαν αὐθεντικὴν θέσιν τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου.

γ) Τέλος, ἡ τρίτη ἐνδιαφέρουσα περιοχὴ εὑρίσκειται ἄριστερά τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ὅπου ὁ Ἱερὸς Βράχος φέρει παλαιὸν, λευκόχρυσον ἐπιχρῆμα μὲ χαράγματα σταυρῶν. Ἐκεῖ πού τελειώνει ὁ Ἱερὸς Βράχος, πρὸς δυσμᾶς, διεσώθησαν ἐπίσης τμήματα δύο διαδοχικῶν δαπέδων καὶ ἀκόμη τμήμα λοξοῦ τοίχου μὲ κατεύθυνσιν ἀπὸ Β. πρὸς Ν., ὁ ὁποῖος συνεχίζεται κάτωθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Πρόκειται περὶ δαπέδων παλαιότερων διαμορφώσεων τοῦ Ἱεροῦ χώρου –πιθανῶς ταῦτα τοῦ 11ου καὶ 12ου αἰῶνος–, ἐνῶ ὁ λοξὸς τοῖχος φέρει εἰς τὸν νοῦν τὴν σχετικὴν περιγραφὴν τοῦ ῥώσου ἡγουμένου Δανιὴλ (1106-7 μ.Χ.). Ἡ χρονολόγησις τῶν εὑρημάτων αὐτῶν εἶναι ἀκόμα ἀντικείμενον μελέτης» (Λάββας Γ. - Μητροπούλου Θ., Φρικτὸς Γολγοθᾶς, ἡ ἀποκάλυψις τοῦ σημείου τῆς Σταυρώσεως τοῦ Θεανθρώπου. Ἐν Νέα Σιών, 1998 (Τόμος II), σελ. 325-326).

Ἀντιθέτους ἀπόψεις λοιπὸν ἐκφράζουν μόνον ὅσοι δὲν δέχονται τὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας καὶ τὴν ζῶσαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Πανάγιος καὶ Ζωοποιὸς Τάφος εὑρίσκειται ἐκεῖ ὅπου καθημερινῶς προσέρχονται οἱ ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς εὐλαβεῖς Προσκνηταὶ καὶ οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν τὴν ἀενάως ἀναβλύσαν ἐξ αὐτοῦ χάριν καὶ ἡ γνησιότης τοῦ οὐλοῦ μαρτυρεῖται ἕκαστον Μέγα Σάββατον διὰ τῆς θαυμαστῆς ἀφῆς τοῦ Ἁγίου Φωτός.

Περὶ τροφῆς

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος

Ὀλοκληρώνουμε μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ μία περίοδο νηστείας σαράντα ἡμερῶν, κατὰ τὴν διάρκειά της ὁποίας ὁ καθένας μας ἀνάλογα μετὰ τὰς δυνάμεις του μπόρεσε ν' ἀνταποκριθεῖ στὶς ἐπιταγὰς τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ ἀποχή ἀπὸ ὀρισμένες τροφές καὶ ἀσκητικὴ ὑπέμβαση βασικῶν σωματικῶν ἀναγκῶν ποὺ σχετίζονται μετὰ τὴν διατροφή. Ἡ ἄρνηση τροφῆς ἢ ἡ ἐπιλογή συγκεκριμένου διαιτολογίου σ' αὐτὴν τὴν περίοδο δὲν συνιστᾷ τὸ κύριο μέλημα τῆς πορείας μας πρὸς τὸ Πάσχα. Εἶναι ἓνα μέσο ἀνάμεσα σὲ ἄλλα σωματικῆς συμμετοχῆς στὸν ἀγῶνα τὸν πνευματικὸ ποὺ δίνει ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ κλείσει τὴν πόρτα ποὺ ἀνοίξε ὁ ἴδιος στὰ πάθη. Ἄλλωστε νηστεία δεκτὴ, εὐπρόσδεκτη, ἀληθὴς εἶναι μεταξύ ἄλλων ἢ τῶν κακῶν ἀλλοτριώσεων, ἢ ἐγκράτειά γλώσσης, ἢ θυμοῦ ἀποχή, ὁ ἐπιθυμιῶν χωρισμός καὶ ἡ ἐνδεῖα καταλαλιὰς, ψεύδους καὶ ἐπιτορκίας, ὅπως ἀκοῦμε στὴ σχετικὴ ἔμνογραφία τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς (ιδιόμेलον εἰς τὰ ἀπόστιχα τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς Δευτέρας τῆς Α' Ἐβδομάδος τῶν Νηστεϊῶν).

Τὸ παράγγελμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι διπλό: «νηστεύσωμεν ἀδελφοὶ σωματικῶς· νηστεύσωμεν καὶ πνευματικῶς».

Τὸ πνευματικῶς ἀναφέρεται ὄχι μόνον στὴν κάθαρση ἀπὸ τὰ πάθη, στὴν ἐσωτερικὴ καθαρότητα ἀλλὰ καὶ σὲ μία ἐπιστροφή στὴν ἀγάπη: «λύσωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας· διαρρήξωμεν στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων· πάσαν συγγραφήν ἀδικον διασπάσωμεν· δώσωμεν πεινώσιν ἄρτους, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν εἰς οἴκους, ἵνα λάβωμεν παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, τὸ μέγα ἔλεος».

Στόχος μας τό: «ἀφήσωμεν τῆς σαρκὸς τὴν εὐπάθειαν, ἀυξήσωμεν τῆς ψυχῆς τὰ χαρίσματα» (ιδιόμेलον στὰ ἀπόστιχα τῶν Αἰνῶν τοῦ Ὁρθρου τῆς Τρίτης τῆς Τυρινῆς).

Χρειαζέται μεγίστη προσοχή μὴ τυχόν παρ' ὅλο ὅτι νηστεύουμε ἀπὸ ὑλικές τροφές κατατρωῖμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μετὰ τὴν συκοφαντία καὶ μετὰ ἄλλες μας ἐνέργειες («μὴ κατεσθίοντες ἀλλήλους τῇ συκοφαντίᾳ», ἰδιόμελον στὰ ἀπόστιχα τοῦ Ἐσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου τῆς Τυρινῆς).

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι σὲ τέτοιες στάσεις ἐλλοχεύει

πάντοτε ὁ κίνδυνος μιᾶς «ἀνθρωποφαγίας». Ἡ νηστεία ἢ σωματικὴ ἐξυπηρετεῖ μία ἐπαγρύπνηση στὸ «παμφάγον» τῆς ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας καὶ μᾶς ἐκγυμνάζει νὰ βλέπουμε ποῦ πραγματικὰ βρίσκει ἢ ἀληθινὴ τροφή τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ μεγάλο φαγοπότι εἶναι ἢ ἀμυνὰ μας στὸ θάνατο. «Φάγωμεν, πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀποθνήσκωμεν» λές καὶ ἡ βρώσις καὶ ἡ πόσις θὰ μᾶς ἐξασφάλιζαν τὴν ζωὴ καὶ τὴν ἀθανασία. Ξεχνᾶμε τὸ «οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος» καὶ ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «οὐκ ἔστι βρώσις καὶ πόσις». Κι ἂν γιὰ κάτι πρέπει νὰ πεινάμε καὶ νὰ διψᾶμε αὐτὸ εἶναι ἢ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ καὶ μόνον αὐτὴ θὰ μπορέσει νὰ χορτάσει τὴν πείνα καὶ τὴν δίψα μας. Μακάριοι, λοιπόν, ὅσοι πεινοῦν καὶ διψοῦν γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, γιατί ὁ Θεὸς θὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμία τους (Ματθαίου 5,6).

Αὐτὸ ἐδῶ δὲν σημαίνει, βέβαια, περιφρόνηση τῆς ὑλικῆς τροφῆς. Ἡ σωματικὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου τὸν προσανατολίζει στὴ λήψη τροφῆς ἀναγκαίας γιὰ τὴν αὔξησίν του καὶ τὴν ἐπιβίωσή του. Ἐκεῖνο ποὺ προέχει εἶναι ἢ ἱεράρχηση τῶν ἀναγκῶν καὶ ἢ ἐπιμέτρηση τῶν δυνάμεών μας καὶ ἢ πεποίθηση ὅτι γνωρίζουμε ποιοὺς εἶναι ὁ ἄρτος ποὺ τρώγοντάς τον θὰ ἔχουμε ζωὴ μέσα μας ἀλλιῶς θὰ εἶμαστέ ζωντανοὶ νεκροί. Τὸ «ἓνός ἐστι χρεια» (τὸ ἓνα ἐπάνανγκε) τοῦ Κυρίου πρὸς τὴν Μάρθα ἤχει προειδοποιητικὰ γιὰ ὅλους μας.

Ἀξίζει πραγματικὰ τὸν κόπο νὰ διερευνηθεῖ ἢ βασικὴ στάση τοῦ ἀνθρώπου ὡς πρὸς τὴν τροφή. Ἀσφαλῶς δὲν εἶναι μονοσήμαντη. Θὰ ἔλεγα ὅτι εἶναι ἀμφιρρεπῆς. Κινεῖται μεταξύ ἐγκρατείας καὶ γαστριμαργίας, ἀνορεξίας καὶ βουλιμίας. Κι αὐτὸ ἀπ' ἀρχῆς. Καὶ ἡ Εὐὰ καὶ ὁ Ἄδὰμ κινήθηκαν ἀνάμεσα σ' ἓνα ΟΧΙ καὶ σ' ἓνα ΝΑΙ. Καὶ δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι τὸ μεγάλο στοίχημα παίχτηκε μετὰ ἀφορμὴ τὴν γεύση ἐνὸς καρποῦ καὶ τὴν ἐναπόθεση σ' αὐτὸν ἀστήριχτων ὑποσχέσεων καὶ ἐλπίδων.

Ἐνα συνέδριο καὶ ὁ προβληματισμός του

Εἶναι πολὺ σημαντικὴ ὑπόθετο ἢ διερεύνηση τῆς τύπου προβλημάτων ποὺ ἀπτονται βασικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ καὶ χαιρετίζουμε μετὰ ἰδιαίτερη ἰκανοποίηση τὴν ὁργάνωση τοῦ προσεχοῦς XVIII^{ου} Συνεδρίου τοῦ Διεθνοῦς Συνδέ-

σμου Ἱατρο-Ψυχολογικῶν καὶ Θρησκευτικῶν Μελετῶν στὴν Ἑλβετία (Λωζάννη καὶ Ἅγιος Μαυρίκιος) 6-10 Ἰουλίου 2009 μετὰ θέμα συναφὲς πρὸς ὅσα ἐκθέσαμε πιὸ πάνω: *Ἡ τροφή καὶ ἡ ἀμφίρροπη στάση μας ὡς πρὸς αὐτήν.*

Καθὼς ὁ Σύνδεσμος ἐπιδιώκει τὴν συνεργασία τῶν ἱατρικῶν καὶ ψυχανάλτικῶν προσεγγίσεων μετὰ τὴν Θεολογία καὶ τὴν Θρησκευτικότητα ὅπως ἐπίσης καὶ μετὰ τὴν Ἀνθρωπολογία καὶ τὴν Κοινωνιολογία, οἱ ποικίλες «μεταφορές» ποὺ ἀφοροῦν στὴν τροφή καὶ διατροφή θὰ δώσουν τὴν εὐκαιρία νὰ διερωτηθῶμε γιὰ τὰς σχέσεις ποὺ οἱ διαφορετικὲς ἐπιστῆμες μας διατηροῦν οἱ μὲν μετὰ τὰς δέ.

Γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ τοῦτο θὰ ἐφαρμόσουμε μία διασταυρούμενη ἀνάγνωση τοῦ θέματος τῆς ἐνσωμάτωσης-συγχώνευσης-ἀφομοίωσης σὲ φαντασιακές καὶ σὲ συγκεκριμένες διαστάσεις τῆς.

- *Ἀκούοντας τὸ φανταστικὸ τῶν παραμυθιῶν, τῶν μύθων καὶ τῆς σύγχρονης λογοτεχνίας·*
- *Μελετώντας τὴν κλινικὴν πράξιν·*
- *Λαμβάνοντας ὑπόψη τῆς διοξασίας, τὰ τελετουργικὰ καὶ τῆς διατροφικῆς πρακτικῆς·*
- *θὰ ἐπιχειρηθεῖ νὰ φωτισθεῖ ἢ ἡ σχέση τοῦ ὑποκειμένου μετὰ τὸν ἄλλο ἢ μετὰ τὸν ὁμοῖο, τὸν ἀπολίτιστο ἢ τὸν πολιτισμένο ἐντὸς μιᾶς πολυπολιτισμικῆς κοινωνίας.*

Πιὸ συγκεκριμένα θὰ μελετηθεῖ τὸ γεῦμα *σὰν μέσο πολιτισμοῦ.*

- Παραμύθια καὶ μῦθοι ὡς γνωστὸν ἀναφέρονται σὲ μία φαντασιακὴ λειτουργία νὰ φᾶς κάποιον ἢ νὰ φαγεῖς, νὰ γλιτώσεις ἀπὸ τὴν ἀπειλή νὰ κατασπαραχθεῖς ἢ νὰ καταποθεῖς μὲν, ἀλλὰ νὰ ἐπιβιώσεις. Σὲ μία στιγμή τῆς ἱστορίας, ὅπου ἀντιμετωπίζουμε μετὰ ἰδιαίτερο τρόπο τὴν συνάντησιν μετὰ τὸν ἄλλο, τὸν διαφορετικὸ, ἀξίζει νὰ μελετηθεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀφομοίωσης ἢ τῆς ἀπόρριψής του, τῆς ὑποδοχῆς ἢ τῆς ἀπόθησής του. Ἴσως ἢ συνάντησι διαφορετικῶν πολιτισμῶν θέτει τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου σχέσεως μετὰ τὴν διαφορετικότητα. Πρόκειται γιὰ ἐνσωμάτωση ἢ γιὰ ἀπόρριψη; γιὰ χωρισμὸ ἢ γιὰ ἀφομοίωση; Ἡ ἀντιπαράθεσι αὐτῶν τῶν δυὸ λογικῶν θὰ ἦταν αἰτία βίας;

- *Ἐπὶ πλεόν ὑπάρχει ἓνας χώρος ἐνὸς θρησκευτικοῦ συμβολισμοῦ, τελεουργιῶν, ἐνὸς κοινωνικοῦ καὶ ἱεροῦ «σώματος».*
- *Ἐὰν ὁ Μυστικὸς Δείπνος καὶ ἢ Θ. Εὐχαριστία ἔχει μία ἰδιαίτερη θέση στὴ χριστιανικὴ παράδοσι, θυσιαστικὰ γεύματα καὶ νεκρόδειπνοι συγκροτοῦν ταυτότητες στὶς πλεῖστες θρησκευτικὰς παραδόσεις.*

- *Ἐξάλλου ἄνδρες καὶ γυναῖκες δὲν ἔχουν τὴν ἴδια σχέση μετὰ τὴν τροφή, μετὰ τὴν μαγειρικὴ καὶ τῆς πρακτικῆς ποὺ ἀφοροῦν στὴν τράπεζα.*

- Ἡ κλινικὴ πράξις ποὺ ἀφορᾷ στὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα συνδέεται μετὰ ἐνέργειες ὅπως, τρώγω, ἀφομοιώνω, χωνεύω, ἀπορρίπτω καὶ ἐμφανίζουν διαταραχές ποὺ ἀφοροῦν στὴν τροφή καὶ κατὰ πρῶτο λόγο ἔχουν σχέση μετὰ τὴν ἀνορεξία, τὴν βουλιμία ἢ τὴν παχυσαρκία ὅπως ἐπίσης μετὰ τὸ πένθος καὶ τὴν μελαγχολία.

- *Τί θὰ πρέπει, ἄραγε, νὰ σκεφθῶμε γιὰ τὴν διαδικασίαν κατάποσης φαρμάκων, τὴν πολυφαρμακία ἢ τὴν ἄρνησίν τους; Ἡ δωρεὰ ὀργάνων θὰ ἦταν δυνατόν νὰ θεωρηθεῖ ὡς μία σύγχρονη μορφή καννιβαλισμοῦ;*

Ὅπως διαπιστώνουμε, ἀνοίγονται πολλὲς πτυχὲς ἐνὸς διεπιστημονικοῦ προβληματισμοῦ μετὰ κέντρο τὴν τροφή καὶ τῆς ποικίλης διαστάσεως τῆς ἀποτυπωμένης ἀκόμῃ καὶ σὲ ἔργα τέχνης καὶ μετὰ ἀναφορὰ σὲ θρησκευτικὰ ἢ κοινωνικὰ δρώμενα. Ἡ προθυμία μέχρι τώρα τῶν μελῶν τοῦ Συνδέσμου ν' ἀνταποκριθεῖ στὴν πρόσκλησις γιὰ ὑποβολὴ ἐργασιῶν εἶναι πολὺ μεγάλη. Προβλέπονται γύρω στὶς ἐξήντα πολὺ ἐνδιαφέρουσες ἀνακοινώσεις, διαλέξεις, εἰσηγήσεις.

Ἡ ἑλληνικὴ ὀμάδα θὰ συμμετάσχει μετὰ τρεῖς ἐργασίες τῶν:

- *Εὐσταθίου Κ. Γιαννῆ, «Ἡ ἀναπαράστασις τῆς τροφῆς στὴ χριστιανικὴ καὶ κυρίως στὴ βυζαντινὴ εἰκονογραφία».*
- *Κωνσταντίνου Κεραϊδῆ, «Τροφή: ἀπὸ ἀνάγκη, πάθος καὶ ἐξάρτησις. Συμβουλευτικὴ ποιμαντικὴ προσέγγισις».*
- *Στέφανου Χρ. Κουμαρόπουλου καὶ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, «Διάλογος μετὰ τοὺς νέους περὶ γαστριμαργίας καὶ νηστείας. Ὁρθόδοξη πνευματικὴ καὶ σύγχρονη κοινωνία».*

Ἡ ὁργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ἐπέλεξε ὡς ἐμβλημα τῆς ἀναγγελίας τοῦ συνεδρίου (<http://www.aienpr.org/indexfr.htm>) μία μεσαιωνικὴ νωπογραφία (φρέσκο) ἀπὸ παρεκκλήσιον αὐγουστινιανῶν μοναχῶν μετὰ θέμα τὴν κατάποσις τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ ἀπὸ τὸ κῆτος καὶ τὴν ἐκβολὴν του ἐπὶ τὴν ξηρὰν (Ἰωνᾶ 2,1-11). Τὸ τρίπτυχο παρουσιάσεως τοῦ συνεδρίου κοσμει πῖνακας τοῦ ζωγράφου Arcabas μετὰ τίτλον «Ὁ πεινασμένος» κοντὰ στὴν θεματικὴν τοῦ συνεδρίου.

Ἡ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κῆτους παραμονὴ τοῦ Ἰωνᾶ τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύκτες καὶ ἡ ἐκβολὴν του ἐπὶ τὴν ξηρὰν συμβολίζουν ἄλλωστε τὴν ταφήν καὶ τὴν ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μας, πρᾶγμα ποὺ μᾶς συνδέει κατὰ τρόπον ἐπίκαιρον μετὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα καὶ μετὰ συνήθειας πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς εὐχίας σύμφωνα μετὰ τὸν Κατηχητικὸν Λόγον τοῦ Ἰωνᾶ τοῦ Χρυσοστόμου ποὺ ἀναγινώσκειται στὴν ἀναστάσιμη Θ. Λειτουργία.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ, πατέρες καὶ ἀδελφοί!

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Ο Σεβ. Ναυπάκτου κ. Γερόθεος σέ διεθνή Συνέδρια στή Ρουμανία

Ο Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Ἁγίου Βλασίου κ. Γερόθεος ἐπισκέφθηκε τὴν Ρουμανία τὸ διάστημα 29 Φεβρουαρίου - 5 Μαρτίου ἐ.ε., ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση τῶν διοργανωτῶν γιὰ νὰ συμμετάσχη σέ δύο διεθνή Συνέδρια. Τὸ πρῶτο Συνέδριο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Alba Julia (Ἄλμπα Ἰούλια), ἱστορικὴ πόλη τῆς περιφέρειας Τρανσυλβανίας, ἔδρα Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ Πανεπιστημίου. Τὸ Συνέδριο αὐτὸ εἶχε ὡς γενικὸ θέμα: «*Τὸ νόημα τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου καὶ τοῦ πόνου στήν 3η χιλιετία*», καὶ ὁ Σεβ. ἀνέπτυξε εἰσήγησή με θέμα: «*Οἱ διαδοχικὲς κρίσεις τοῦ θανάτου*». Συμμετείχαν ἀκόμη εἰσηγητὲς ἀπὸ τὴν Ρουμανία καὶ τὴν Γερμανία καὶ τὸ ἀκροατήριο ἀποτελοῦσαν οἱ φοιτητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τὸ δεύτερο διεθνὲς Συνέδριο διοργανώθηκε στήν πρωτεύουσα τῆς Ρουμανίας, τὸ Βουκουρέστι, ἀπὸ τὸ Κέντρο Περίθαλψης Καρκινοπαθῶν, τοῦ ὁποῦ ἡγείται ὁ ἰατρός-Καθηγητὴς Pavel Chiril, καὶ ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν φροντίδα καὶ τὴν ποιμαντικὴ μέριμνα γιὰ τοὺς καρκινοπαθεῖς, ἰδίως ὄσους βρίσκονται στὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ἀσθενείας. Πρόκειται γιὰ μίαν πολὺ σημαντικὴ προσπάθεια, ἂν σκεφθῆ κανεὶς ὅτι περίπου 7.000 ἄτομα πεθαίνουν κάθε χρόνο στὸ Βουκουρέστι ἀπὸ καρκίνο. Τὸ γενικὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἀναφερό-

ταν στήν ποιμαντικὴ πρὸς τοὺς μελλοθανάτους καρκινοπαθεῖς καὶ ὁ Σεβασμιώτατος συμμετείχε με εἰσήγησή πού εἶχε θέμα: «*Περνώντας ἀπὸ τὴν ζωὴ στὸν θάνατο*». Συμμετείχαν ἀκόμη οἱ εἰσηγητὲς Tristram Engelhardt (Καθηγητὴς Βιοηθικῆς - ΗΠΑ), Marc Andronikof (Καθηγητὴς, Ἰατρός Μονάδων Ἐντατικῆς Θεραπείας - Γαλλία), Δημ. Avdeen (Καθηγητὴς Βιοηθικῆς - Ρωσία), π. Βασίλειος Mihoc (Καθηγητὴς Θεολογίας - Ρουμανία), Corinna Delkeskamp-Hayes (Ἐκδότρια - Γερμανία), γνωστοὶ στὸν ὄχι τῆς ἰατρικῆς, τῆς βιοηθικῆς καὶ τῆς θεολογίας. Τὸ ἀκροατήριο ἀποτελεῖτο ἀπὸ Καθηγητὲς Θεολογικῶν καὶ Ἰατρικῶν Σχολῶν, Ἰατροὺς, πρ. Ὑπουργοὺς, Νοσηλευτὲς, Κοινωνικοὺς λειτουργοὺς, ἐθελοντὲς, φοιτητὲς καί, βεβαίως, Ἐπισκόπους καὶ Ἱερεῖς πού ἐργάζονται σέ Νοσοκομεῖα. Διήρκησε ἕνα ὁλόκληρο 12ωρο, με πολλὲς ἐρωτήσεις καὶ συζήτηση. Στὸ Βουκουρέστι, πέρα ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ στήν Ἡμερίδα, ὁ Σεβ. εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ Κέντρο Περίθαλψης Καρκινοπαθῶν, νὰ συναντηθεῖ καὶ νὰ μιλήσει γιὰ δύο ὥρες με τὸ προσωπικὸ του, ἰατροὺς, νοσηλευτὲς, Ἱερεῖς, Μοναχὲς, ἐθελοντὲς κ.λπ. Ἐπίσης, ἐπισκέφθηκε τὸν Πατριάρχη τῆς Ρουμανίας κ. Δανιὴλ δύο φορές.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Χειροτονία στήν Ἱ. Μ. Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς (9.3.2008) στὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Κ. Βροντοῦς, καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (23.3.2008) στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἁγίου Δημητρίου

Νευροκοπίου, ὁ Σεβ. Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Γερόθεος χειροτόνησε σέ Διάκονο καὶ σέ Πρεσβύτερο ἀντιστοίχως τὸν ἀπόφοιτο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Καβάλας κ. Δημήτριο Χαλκίδη υἱὸ Ἱερέως, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ ὑπηρετήσει τὴν Τοπικὴ Ἐκκλησία στήν ἀκριτικὴ περιοχὴ τοῦ Νευροκοπίου. Στὰ πλαίσια τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, στὸν Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ τῆς Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν μίλησε στὸν Ἱ. Μητρ. Ναὸ Ἁγίου Δημητρίου Νευροκοπίου με θέμα: «*Ἐκκλησία-Παράδοση-Ὁρθοδοξία*» ὁ προσκεκλημένος τοῦ Σεβ. κ. Γερόθεου, Ἀρχιμ. κ. Θεόφιλος Λεμοντζῆς, Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Καμπανίας τῆς Ἱ. Μ. Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας καὶ Διδάκτωρ Θεολογίας ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Ἐπαρχίας Νευροκοπίου.

Ἐκθεση «Πίστη καὶ Τέχνη» στὸ Μεσολόγγι

Ἡ ἐνδιαφέρουσα αὐτὴ ἐκθεση σχεδιάστηκε ἀπὸ τὸ Κέντρο Λόγου καὶ Τέχνης «Διέξοδος» τῆς Ἱερῆς Πόλης τοῦ Μεσολογγίου καὶ διοργανώθηκε σέ συνεργασία με τὴν Μητρόπολη Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας. Κατὰ τὴν τελετὴ ἐγκαίνιων τὴν ἐκθεση προλόγισε ὁ ἰδρυτὴς τῆς «Διέξοδος» κ. Ν. Κορδόσης καὶ τὴν παρουσιάσθη τῆς ἔκανε ὁ καθ. κ. Β. Κατσαρός, πού ἔχει καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ τῆς διεύθυνση. Χαιρετισμοὺς ἀπηύθυναν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Κοσμάς, ὁ Νομάρχης κ. Εὐθ. Σῶκος, ὁ ἀντιδήμαρχος Μεσολογγίου κ. Γ. Μπαρμπαρίτσας, ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου Μεσολογγίου κ. Π. Τσιχριτζῆς. Γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς ἐκθέσεως με κείμενα πανεπιστημιακῶν καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ ἐκθέματα ἐκδόθηκε με χορηγία τῆς Νομαρχιακῆς Αὐτοδιοίκησης Αἰτωλοακαρνανίας εἰδικὸς κατάλογος. Στὴν ἐκθεση παρουσιάζεται σπουδαῖο μνημειακὸ καὶ ἱστορικὸ ὑλικὸ δέκα αἰῶνων τῆς περιόδου ἀπὸ τὸν 10ο ὡς τὸν 20ο αἰ., δηλαδὴ

σημαντικὰ κινητὰ εὐρήματα καὶ ἀντικείμενα λατρείας πού μεταφέρθηκαν ἀπὸ ναοὺς καὶ μοναστήρια τῆς Αἰτωλοακαρνανίας, ὅπως ἡ Παναγία Ἐλεῦσα, εἰκόνα τοῦ 16ου αἰ. ἀπὸ τὴν Κοίμ. τῆς Θεοτόκου Αἰτωλικοῦ, πολλὲς ἄλλες εἰκόνες, ἄγνωστα καὶ πρωτοεμφανιζόμενα σημαντικὰ ἔργα, σπάνια χειρόγραφα καὶ ἐξομολογητάρια ἐξαιρετὰ δείγματα γλυπτικῆς καὶ ξυλογλυπτικῆς Τέχνης.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Για ένα ουσιαστικό υπόδειγμα παιδείας

Την Κυριακή Β' Νηστειών 23.3.08, ημέρα κατά την οποία η Έκκλησία μας τιμά την Μνήμη του έν Άγιους Πατρός ήμων Γρηγορίου του Παλαμά Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, ή Ι. Μ. Γλυφάδας τίμησε, έστω και καθυστερημένα, λόγω της κοιμήσεως του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, τή μνήμη των Άγιων Τριών Ίεραρχών, Βασιλείου του Μεγάλου, Γρηγορίου του Θεολόγου και Ίωάννου του Χρυσόστομου, Προστατών της Έλληνικής Παιδείας και των Γραμμάτων, διοργανώνοντας, όπως κάθε χρόνο από το 2003, Πνευματική Σύναξη, με καλεσμένους τους

Έκπαιδευτικούς Λειτουργούς της περιοχής και μαθητές και μαθήτριες. Θέμα της Πνευματικής Συνάξεως ήταν «ή Αναζήτηση του δομικού υλικού που συγκροτεί ένα ουσιαστικό υπόδειγμα Παιδείας». Μίλησαν δεκαπέντε μαθητές και μαθήτριες των Λυκείων της έπαρχίας και ό έπισκέπτης Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Άλέξανδρος Καριώτογλου, ό οποίος έπιβεβαίωσε έν πολλοίς τά λεγόμενα των Μαθητών. Μετά τό πέρας των εισηγήσεων και μέ συντομιστή τόν π. Κωνσταντίνο Στρατηγόπουλο διεξήχθη γόνιμος διάλογος μεταξύ των παρευρισκομένων.

Άπό τό μήνυμα για την Κυριακή της Όρθοδοξίας του Σεβ. Δρυϊνουπόλεως

«Μέ τό Εύαγγέλιο και τόν Τίμιο Σταυρό, μέ τό Πηδάλιο των Ίερών Κανόνων και μέ τίς ιστορικές της περγαμηνές, ή Έκκλησία θα άγωνίζεται «τόν άγώνα τόν καλόν» και θα ύπερμαχεί των δικαίων του Έθνους. Διότι άν δέν τό κάνει

αυτό, θα έχει ξεφύγει από τόν προορισμό της, θα μοιάζει σαν τά άψυχα «μπιμπελό», που οί άνθρωποι τά βάζουν για στολίδια στα σαλόνια τους. Λοιπόν, για μάς τά πράγματα είναι ξεκάθαρα. Μέ τίς μικρές μας δυνάμεις θα άγωνιζόμαστε για τά δίκαια της Έκκλησιαστικής μας Έπαρχίας, αλλά και του Βορειοηπειρωτικού Έλληνισμού. Θα φωνάζουμε προς πάσαν κατεύθυνση, ώστε να ξυπνούν όσοι και όποιοι άρμόδιοι κοιμούνται βαρούχειον ύπνον. Η Όρθόδοξη Έκκλησία, τουλάχιστον στην περιοχή μας, δέν θα μπει στο περιθώριο. Μέ τήν βοήθεια του Θεού, τίς πρεσβείες της Ύπεραγίας Θεοτόκου και τίς εύχές των άοιδίμων προμάχων της Όρθοδοξίας, θα μένουμε άγρυπνοι στις επάλξεις του χρέους. Για τό Έθνος, για τόν χλιοπροδομένο λαό μας, για τά νειάτα».

Ήμερίδα για τόν π. Βησσαρίωνα της Ι. Μ. Άγάθωνος

Η Ι. Μ. Φθιώτιδος διοργάνωσε στις 22.03.08 στο Δημοτικό Θέατρο Λαμίας Ήμερίδα άφιερωμένη στον π. Βησσαρίωνα Κορκολιάκο μέ θέμα: «Είς τιμήν και μνήμην του Γέροντος Βησσαρίωνος της Ι. Μ. Άγαθωνος». Τήν έναρ-

ξη της Ήμερίδας κήρυξε ό Σεβ. Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, και εισηγήσεις για τή ζωή και τό έργο του πατρός Βησσαρίωνος αλλά και τήν τιμή των Ίερών Λειψάνων στην Όρθόδοξη Έκκλησία έκαναν οί Σεβ. Μητροπολίτες Έδέσ-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

σης, Πέλλης και Άλμωπίας κ. Ίωήλ, Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως κ. Βαρνάβας, Δράμας κ. Παύλος, ό Καθηγούμενος της Ι. Μ. Άγάθωνος Άρχιμ. Δαμ. Ζαχαράκης, ό Ίεροκήρυξ της Ι. Μητροπόλεως Άρχιμ. Σερ. Ζαφείρης, ό Άγιορείτης Μοναχός π. Μωυσής και ή φιλόλογος κυρία Ν. Καχριμάνη - Ντζοΐδου. Τήν Ήμερίδα πλαισίωσε ή χορωδία της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής της Ι. Μητροπόλεως «Γερμανός ό Μελωδός», που υπό τή διεύθυνση του Καθηγητού - Πρωτοψάλτου Χαρ. Ριμπά έψαλλε έπικαίρους ύμνους. Τίμησαν μέ τήν παρουσία τους τήν Ήμερίδα οί Σεβ. Μητροπολίτες Καρπενη-

σίου κ. Νικόλαος, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, ό Διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Πρωθυπουργού κ. Κ. Σταϊκούρας, ό Βουλευτής κ. Χ. Σταϊκούρας, ό Νομάρχης Φθιώτιδος κ. Άθ. Χειμάρας, ό Πρόεδρος του Δημ. Συμβουλίου Λαμίας κ. Γ. Νερολής, ό Άντιδήμαρχος κ. Β. Κουτκιās, πολλοί Δήμαρχοι πόλεων της Φθιώτιδος, πολλοί Δημοτικοί Σύμβουλοι, ό νέος Στρατηγός της Άστυνομίας κ. Ραχωβίτσας, άλλοι εκπρόσωποι των τοπικών πολιτικών, στρατιωτικών άρχων και των υπόλοιπων Σωματίων Άσφαλείας ό πρόεδρος του Νοσοκομείου Λαμίας κ. Δ. Μπριάνης, πολλοί ήγούμενοι και ήγουμενες μέ τίς συνοδείες τους των Ι. Μονών τόσο της Μητροπόλεως Φθιώτιδος όσο και της υπόλοιπης Ελλάδας, εκπρόσωποι του Άγίου Όρους οί Ίερομόναχοι Άμβρόσιος Λαυρεώτης και Έπιφάνιος Παντοκρατορινός. Τήν άκρως ένδιαφέρουσα αυτή Ήμερίδα παρακολούθησαν πάνω από όκτακόσιοι άκροατές, άποδεικνύοντας τήν άγάπη και τόν σεβασμό τους προς τόν Γέροντα Βησσαρίωνα, ό οποίος πολλά προσέφερε στον τόπο και τό σκήνωμα του όποιου φυλάσσεται άφθαρτο στην Ι. Μ. Άγάθωνος.

Δραστηριότητες στην Ι. Μ. Χαλκίδος

Τή Δευτέρα 17 Μαρτίου 2008 τό πρωί και μέ άφορμή τήν παρουσία στον Τόπο της Τιμίας Κάρας του Όσίου Δαυΐδ του Γέροντος, σύμφωνα μέ παλαιό εύλογημένο έθιμο, ό Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος έπισκέφθηκε τό Μαντούδι, όπου μετέφερε, συνοδευόμενος από τους Κληρικούς του, τήν Τιμία Κάρα του Όσίου Δαυΐδ σε όλα τά Σχολεία της Πόλεως (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο). Ύπεύθυνοι του προγράμματος της έπισκέψεως αυτής ήταν ό Πρωτ. κ. Ί. Μάρκου και ό υΐος του Πρεσβ. κ. Νικ. Μάρκου, οί όποιοι μέ φιλοτιμία, άγάπη και πνεύμα θυσίας έργάζονται στην Ένορία του Μαντουΐου. Τό Σάββατο 22.03.08 έξάλλου έγινε στο Πνευματικό Κέντρο του Μητροπολιτικού Ι. Ν.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Ἱερεὺς Εὐάγγελος Δασκαλάκης (†)

Στις 29.08.07 και μετά από σκληρή δοκιμασία ἄφησε τὰ ἐπίγεια και ἐπορεύθη στο ἐπουράνιον Θυσιαστήριον νὰ συλλειτουργεῖ με τὸν Ἀρχιϋτήν Κύριόν μας, καθώς και με πλῆθος Ἀγίων Ἀρχιερέων και Ἱερέων ὁ σεμνὸς λευίτης π. Εὐάγγελος Δασκαλάκης! Για μᾶς, τὰ πνευματικά του τέκνα, ὑπῆρξε πρότυπο για μίμηση ἢ πολύχρονη διακονία του στοῦ Χαρακόπου και στὴν Καλλιθέα, ὅπου ἄφησε τεράστιο ἔργο ἐργαζόμενος ἀόκως ὡς τὴν τελευταία του. Ἀπὸ τὰ πολλὰ ἔργα του εἶναι ἄλλα «ἐν τῷ φανερῷ τὰ δὲ περισσότερα ἐν τῷ κρυπτῷ...»!

Ὁ π. Εὐάγγελος γεννήθηκε στὴν ἡρωσόκο και ἀγιοτόκο Κρήτη στίς 25.3.1940, ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμού, γι' αὐτὸ και ἔλαβε τὸ ὄνομα Εὐάγγελος. Τὶς ἐγκύκλιες σπουδὲς του παρακολούθησε στὴν Κρήτη. Τὸ 1965 νυμφεύθηκε τὴν πρεσβυτέρα του Δανάη, πρότυπο πρεσβυτέρας και μητέρας, και δημιούργησαν οἰκογένεια με τὰ τρία παιδιά τους: Γεώργιο, Μαρία και Ἐμμανουήλ. Τὸ 1966 Σάββατο τοῦ Λαζάρου, χειροτονήθηκε σὲ διάκονο ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Πέτρας κυρὸ Δημήτριο και τὴν ἐπαύριο, Κυριακή τῶν Βαΐων, σὲ πρεσβύτερο. Τὸ 1967 ἔρχεται στὴν Ἀρχιεπισκοπή και διορίζεται προϊστάμενος στὸν Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Χαρακόπου, ὅπου διακόνησε ἕως τὴν τελευταία του.

Ἀναριθμητὰ τὰ ἔργα του. Δημιουργεῖ πνευματικὸ κέντρο. Πρωτοστατεῖ στο ἔργο τῆς Νεότητος ἰδρύοντας νεανικὲς συντροφίες, κατηχητικά σχολεῖα, κύκλους μελέτης ἀγίας Γραφῆς, σχολὴ ἐκμάθησης παραδοσιακῶν χορῶν κ.ἄ. Μυσταγωγὸς ἀνεπανάληπτος. Ὅταν ἱεουργοῦσε, ἔβλεπε ἕνα γέροντα μεταρσιωμένο. Ἀνέδειξε Ἀρχιερεῖς, Ἱερομόναχους και πλῆθὺ ἱερέων, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ λησμονήσουν τὶς αὐστηρὲς ὑποδείξεις του, ὅπως και τὸ μείλιχον τοῦ χαρακτήρα του.

Ἐπ' ὀλίγον διορίζεται στὸν ἱερὸ Ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων Τζιτζιφιῶν και ἐκεῖ με τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον ἀνεγείρει πρότυπον γηροκομεῖον δίδοντας τροφήν και θαλπωρὴν στο φτωχό. Ἐκεῖ ἐκτιμώντας τὸ πολυσχιδὲς ἔργο του ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κυρὸς Σεραφεῖμ τὸν προεχείρισε σὲ πρωτοπρεσβύτερο. Τὸ ἔτος 1967 ἐγγράφεται στο Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν και μετὰ τὴν ἀφοίτησή του διορίζεται καθηγητὴς στὴν Μ. Ἐκπαίδευση στὴν ὁποία ἐργάστηκε ὡς τῆς συνταξιοδότησής του. Ἐπιστρέφοντας μετὰ διατίαν στὸν Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου με περισσότερο ζήλο ἐργάζεται νὰ ἀνεγείρει γηροκομεῖον. Τρέφει φτωχοὺς, παρηγορεῖ ἀσθενεῖς, συμπάσχει και ἐνισχυεῖ ἕνα ἕκαστον πὺ ζῆτῃ τὴν βοήθειάν του. Παρίσταται στὰ πνευματικοπαῖδια του σὲ ὄλες τὶς πτυχὲς τῆς ζωῆς τους, στηρίζε τὴν

Πρωτ. κ. Γεωργίου Ζάχαρη

πίστη τους, βοηθεῖ στὰ προβλήματά τους, χαίρει στίς χαρὲς των. Ἡ πρόωρος φυγή του μᾶς ἄφησε ἕνα κενὸ ὀρφάνιας πνευματικῆς.

Τὴν ὄλην του καρποφόρον διακονίαν στὴν Καλλιθέα ἐπιβράβευσε τὸ πλῆθος Ἐπισκόπων, Ἱερέων, Διακόνων, ἄλλα και χιλιάδων πιστῶν, κυρίως νέων, πὺ ἤλθαν νὰ χύσουν ἕνα δάκρυ ἀγάπης στο ἱερόν του σκήνωμα και πὺ πέρασαν νὰ λάβουν διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν εὐχὴν του.

Σ' αὐτὴν τὴν πληθὺν τῶν νέων θέλω νὰ ἀφιερῶσω λίγες γραμμὲς στο πενιχρό μου αὐτὸ σημεῖωμα δανεϊζόμενος λόγους παρηγορητικούς ἀπὸ κάποια εὐλαβεστάτη πρεσβύτερα, τοὺς ὁποῖους ἀπέστειλε πρὸς ὄλους, ὅταν κοιμήθηκε τὸ δεῦτερο παιδί της. Σὰς κάνω κοινωνοὺς, ὡστε νὰ παρηγορηθοῦμε οἱ πάντες για τὸν ἀπροσδόκητον ἀποχωρισμὸν τοῦ πατρός μας. «Ἀγαπητὰ μου ἀδέλφια ἐν Κυρίῳ, ἐρχομαι ὁ Κύριος νὰ εἶναι μαζί σας. Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν». Ὁ Κύριος μας θέλει «τὴν ἐπίγεια εὐτυχία μας, πὺ πολὺ ὅμως θέλει τὴν αἰώνια σωτηρία και εὐτυχία μας». Δὲν μετράει τὰ χρόνια μας, ἄλλα τὰ ζυγίζει.

«Τὶς οἶδε νοῦν Κυρίου;» «Ἀνερμήνευτοι αἱ βουλαί, ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ Αὐτοῦ». Φαίνεται πὺς ἦταν ἢ καλύτερη στιγμή ἢ δοκιμασία. Καὶ τέλος ὁ θάνατος τοῦ πατρός μας τὸν μετέθεσε ἀπὸ τὴν χώρα τῶν βασάνων στὴ χώρα τῆς ἀτελείωτης χαρᾶς».

Τὸν ἠλόγησε ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια, τὸν ἠξίωσε νὰ τελῆση ἕνα ἐπιτυχημένο γάμο και νὰ λάβῃ τοὺς δύο βαθμοὺς τῆς Ἱεροσύνης, μᾶς τὸν ἐχάρισε ἕως τώρα και ἰδοὺ πλέον ἀπολαμβάνει τὴν χαρὰ και τὴν ὁμορφιά τοῦ Παραδείσου: ὄλα ἐκεῖνα πὺ «ὄφθαλμός οὐκ εἶδεν και οὖς οὐκ ἤκουσε και ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη» ἢ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτόν». Εἶναι ἀπερίγραπτη τιμὴ μας νὰ προσεύχεται για μᾶς συλλειτουργώντας ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ Βήματος.

Ἐφυγε ἀπὸ τὴν ματαιότητα τῆς παρουσίας ζωῆς και εἰσήλθεν εἰς τὸν οὐράνιον λιμένα, ὅπου κανεῖς κλυδωνισμὸς δὲν τὸν ἐνοχλεῖ και κανένα ναυάγιο δὲν λαμβάνει χώρα. Συναντήθηκε με πρόσωπα προσφιλή, τοὺς γονεῖς του, τὸν ἐπίσκοπον πὺ τὸν χειροτόνησε και τόσα ἄλλα γνωστὰ, συλλειτουργοὺς του, τὸ πλῆθος τῶν συνεργατῶν του και ὄσους ἐκήδευσεν ὁ ἴδιος και συγκατοικεῖ μαζί των στὴν αἰώνιον Πατρίδα, στὸν ἐνδοξον οἶκον τοῦ Πατρός του». Τὴν ἱερά παρακαταθήκην πὺ τοῦ ἐνεχείρισε ὁ ἐπίσκοπός του «παρέδωκε πλέον εἰς Αὐτόν». Προσμένομε τὴν ἀνάσταση τοῦ πατρός μας με ἄφθαρ-

Ἀρχιμ. Ἀρσένιος Κομπούγιας (†)

Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον στίς 29.03.08 ὁ ἱδρυτὴς τῆς Ἱ. Μονῆς Γοργοεπικούου Ναυπάκτου. Γεννήθηκε στο Καταφύγιο Ναυπακτίας, στίς 7 Ἰανουαρίου 1918. Ἐμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα, στὴν μικρὴ παιδικὴ του ἡλικία. Ὁ πατέρας του πνίγηκε μπροστὰ στὰ μάτια του, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Φοίτησε στο Δημοδιδασκαλεῖο τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του και στο νυκτερινὸ Γυμνάσιο τῶν Ἐκπαιδευτηρίων «Παρνασσὸς» στὴν Ἀθήνα. Ἐνεγράφη ὡς δόκιμος μοναχὸς στὴν Ἱ. Μ. Ζωοδόχου Πηγῆς Λογγοβάρδας τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1939. Κατετάγη στο σῶμα τῶν Εὐζώνων Μεσολογγίου και ὑπηρετῆσε τὴν Πατρίδα ἀπὸ τὶς παραμονὲς κηρύξεως τοῦ ἑλληνο-ιταλικῶ πολέμου ὡς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941.

Ἐκάρη μοναχὸς στὴν ἴδια Ἱ. Μ. Ζωοδόχου Πηγῆς Λογγοβάρδας, παρὰ τοῦ ἀειμνήστου π. Φιλοθέου Ζερβάκου, στίς 30 Ἰανουαρίου 1943 και ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἀρσένιος. Χειροτονήθηκε Διάκονος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ἀλεξανδρουπόλεως Ἰωακείμ στίς 7 Ἰανουαρίου 1945, στὸν Ἱ. Ν. Ἀγίου Ἰωάννου Προδρόμου Γαργαρέτα Ἀθηνῶν. Ἐνεγράφη στο Μοναχολόγιο τῆς Ἱ. Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀμπελακιωτίσσης τὸ ἔτος 1946. Χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Ναυπακτίας και Εὐρυτανίας Χριστοφόρο, στίς 10 Νοεμβρίου 1946. Χειροθετήθηκε Πνευματικὸς ἀπὸ τὸν ἴδιο Μητροπολίτη στίς 11 Δεκεμβρίου 1949. Ἐπηρετῆσε στὴν Ἱ. Μ. Πειραιῶς, κατὰ τὸ διάστημα 15.3.1953 ἕως 30.9.1955. Ἐλαβε τὸ ὄφθικιο τοῦ Οἰκονόμου ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Ναυπακτίας και Εὐρυτανίας Δαμασκηνό, στίς 21 Μαΐου 1962 και τὸ ὄφθικιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ἀπὸ τὸν ἴδιο Μητροπολίτη, στίς 26 Ὀκτωβρίου 1962.

το σῶμα, ὅταν σαλπῖσει ὁ ἄγγελος και ὁ Κύριος ἔλθει μετὰ δόξης, για νὰ παραλάβει αὐτοὺς πὺ τὸν ἠγάπησαν. Τότε θὰ ἀναστηθοῦμε κι ἐμεῖς και «οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα». Ὡς ἄνθρωποι πονέσαμε για τὴν στέρηση τοῦ πατρός μας! Μᾶς τὸ ἐπιβάλλει ἢ χωματένια καρδιά μας! Ὁμως ἢ πρόνοια και ἢ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ μᾶς ἀφήσουν! Ἀδελφὰ μου, θαρσεῖτε! Ὁ Κύριος μᾶς παραγγέλλει: «Ἐγὼ εἰμὶ ἢ Ἀνάστασις και ἢ Ζωή ὁ

Ἱδρυσε, ἀνοικοδόμησε και κατέθυνε πνευματικῶς τὸ Γυναικεῖον Ἱερόν Ἠσυχαστήριον Παναγίας Γοργοεπικούου Ναυπάκτου. Ἐπηρετῆσε τὴν Τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Ναυπάκτου και Εὐρυτανίας ὡς Ἐφημέριος σὲ πολλές Ἐνορίες και ὡς βοηθὸς Ἱεροκήρυξ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, λειτουργώντας, ὁμιλώντας, νοουθετώντας, κατηχώντας, ἐξομολογώντας, στηρίζοντας τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς χειροτονίας του εἰς Πρεσβύτερον ὡς τὴν 1ῃ

Ἀπριλίου 1980, ὅταν συνταξιοδοτήθηκε. Τιμήθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δυὸ φορές: τὸ ἔτος 2001 για τὴν συμπλήρωση πεντηκονταετίας Ἱεροσύνης με ἔπαινο, και τὸ ἔτος 2007 με τὴν ἀνώτατη διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ παράσημο τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, για τὴν προσφορά του στὴν Ἐκκλησία.

Ἐπῆρξε ζηλωτὴς τῶν πατρικῶν παραδόσεων, και ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερος και ἀνιδιοτελῶς με τὴν Ὁρθόδοξη ἐσχατολογία, δημοσιεύοντας σχετικὰ ἄρθρα σὲ Ἐφημερίδες και Περιοδικὰ και συγγράφοντας σχετικὰ πονήματα, ὅπως: «Ἀνησυχητικὰ σημεῖα τῶν καιρῶν» (1965). «Σημεῖα συντελείας τοῦ κόσμου» (1979). «Ὁ Ἀντίχριστος και οἱ Ἀντίχριστοι» (1985). «Παγκόσμιος ἀποστασία και ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας» (2001). «Ἀντίχριστος και ὀρθόδοξος Χιλιασμός δια μέσου τῶν αἰώνων» (2005).

Στάθηκε στο πλευρὸ τῶν κατὰ καιροὺς Ἐπισκόπων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ναυπάκτου, ὑπηρετώντας ἀθόρυβα, ταπεινά, ἄλλα και καρποφόρα τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία και τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Εἶχε τὴν εὐαρέστηση, τὸν ἔπαινο και τὴν εὐχὴ τῶν Ἐπισκόπων και τὴν ἀγάπη και τὸν σεβασμὸ τοῦ λαοῦ.

πιστεύουν εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται». Ὁ πατέρας μας «μετέβηκε ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν». Ὁ Κύριος εἶναι κοντὰ μας «πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». Ἡ ζωὴ μας βρίσκεται στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος μᾶς ἀγαπᾷ. Ἐκεῖνος ἔχει τὸ σχέδιό Του για τὸν καθένα μας. Ἄς ἠσυχάζομεν πάντες, «τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω».

Τοῦ ἱερέως, πατρός και συλλειτουργοῦ ἡμῶν εἴη ἢ μνήμη αἰώνια. Ἄς ἔχουμε τὴν εὐχὴ του. Ἀμήν.

Ο ΜΑΚΑΡΙΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΤΥΠΙΚΟΥ (β) Διονυσίου Ἀνατολικιώτου, ἐπιμελητοῦ τῶν Διπτύχων

Ἀνάγκη λειτουργικῆς ἀγωγῆς

Εἶναι γνωστό ὅτι σήμερα συχνά δὲν τηρεῖται τὸ ἐκκλησιαστικὸ Τυπικὸ καὶ ἡ ὀρθὴ τάξη τῆς θείας λατρείας· καὶ τοῦτο συμβαίνει τὶς περισσότερες φορές ὄχι ἐνσυνειδήτως, ἀλλὰ ἀπὸ ἄγνοια τῆς ὀρθῆς τάξεως ἢ ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουμε τὴν ἀξία καὶ τὴν σημασία κάποιων διατάξεων τοῦ Τυπικοῦ. Ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ἠθελε νὰ τηρηθῆ μετὰ ἀκρίβεια τὸ Τυπικὸ, καὶ μάλιστα εἶχε κατανοήσει ὅτι τὸ πρόβλημα μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἱκανοποιητικὰ μετὰ μία σωστὴ λειτουργικὴ ἀγωγή, ἢ ὁποῖα θὰ ἀπευθύνεται ὄχι μόνον πρὸς τοὺς ἱερούργους ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ψάλτες καὶ πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς. Γι' αὐτὸ τό- νιζε ὅτι «εἶναι θέμα ποιμαντικῆς καὶ λειτουργικῆς ἀγωγῆς νὰ διδασθοῦν ὀρθά» οἱ πιστοὶ τί ἐπιτρέπεται, τί ἀπαγορεύεται καὶ τί ἐπιβάλλεται νὰ γίνεται κατὰ τὴν διάρκεια τῆς θείας λατρείας ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνες, τοὺς ἁγίους πατέρες καὶ τὴν λειτουργικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ συνέχιζε:

Τοῦτο [= ἡ λειτουργικὴ ἀγωγή δηλαδή] εἶναι χρέος τῶν κληρικῶν μας, οἱ ὅποιοι ὀφείλουν νὰ ἀναλάβουν ἀγῶνα, γιὰ νὰ διδάξουν σωστὰ τοὺς πιστοὺς καὶ γιὰ νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ λειτουργικὸ κήρυγμα πρὸς ἐπιμόρφωση τῶν ἐνοριτῶν τους. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ παρεισάγῳνται στὴν θεία λατρεία προσωπικὰ συναισθηματικὰ στοιχεῖα πού ἀλλοιώνουν τὸν χαρακτήρα της. Καὶ δὲν χρειάζεται ἐπίσης νὰ ἀναζητοῦνται κάθε φορά σχήματα ἢ καὶ προσχήματα, γιὰ νὰ δικαιολογηθοῦν ἀποκλίσεις, πού δὲν φέρουν τὴν ἐγκριση τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θεία λατρεία δὲν εἶναι ὑπόθεση προσωπική. Ἡ Ἐκκλησία καθορίζει, καὶ αὐτὴ καθώρισε, τὸν ἀναστάσιμο χαρακτήρα τῆς θείας λειτουργίας, ἢ ὁποῖα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ συνδέθηκε μετὰ τὴν Κυριακὴ. (Λειτουργικὴ Ἐγκύκλιος 1/1/2000, Ἡ κατὰ τὰς Κυριακὰς γονυκλισία)

Ἡ ἀνάπτυξις στὸ κήρυγμα λειτουργικῶν θεμάτων προσφέρει στὸν λαὸ λειτουργικὴ ἀγωγή.

(Λειτουργικὴ Ἐγκύκλιος 2/2/2000, *Περὶ προσφορᾶς τῆς θείας λατρείας*).

Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως ἐπιτυχημένη καὶ ἀποτελεσματικὴ μία λειτουργικὴ ἀγωγή, ἰδίως ὅταν μετὰ αὐτὴν ἐπιχειρῆται ἡ διόρθωση πολυχρόνιων ἐσφαλμένων συνηθειῶν, θὰ πρέπει νὰ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν κατανόηση τῶν αἰτίων πού προκάλεσαν τὴν ὁποια παρατυπία. Γι' αὐτὸ ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος δὲν παρέλειψε νὰ τονίσῃ ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὅσοι χριστιανοὶ μας» συνηθίζουν κάτι πού δὲν εἶναι σωστὸ, «δὲν τὸ κάνουν ἀπὸ ἀσέβεια, ἀλλὰ ἀπὸ μεγάλη εὐλάβεια, ἐπειδὴ ἔτσι ἔχουν διδαχθῆ...» «Καὶ εἶναι ἐπίσης βέβαιο ὅτι οἱ πιστοὶ μας αὐτοὶ δὲν ἔχουν ἐντρύψῃ τους ἱερούς κανόνες, δὲν ἔχουν μελετήσῃ τους ἁγίους πατέρες καὶ συμπεριφέρονται ὅπως τοὺς ἐπιβάλλει ἡ χριστιανικὴ τους συνείδηση, ἔστω κι ἂν ἡ συμπεριφορὰ τους αὐτὴ παραβιάζει τὴν τάξη τῆς Ἐκκλησίας». (Λειτουργικὴ Ἐγκύκλιος 1/1/2000, Ἡ κατὰ τὰς Κυριακὰς γονυκλισία).

Βέβαια ὅταν μιλοῦμε γιὰ λειτουργικὴ ἀγωγή τῶν πιστῶν καὶ ὅταν ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαζομένους στὶς ἐνορίες νὰ ἀκολουθοῦν τὰ θέσμιμα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, θὰ πρέπει νὰ προσέξουμε νὰ μὴ φτάσουμε στὴν ἄλλη ἄκρη. Ἡ ἐνορία δὲν εἶναι μοναστήρι, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχει πολλές διαφορὲς ἢ ἐνοριακὴ τάξη ἀπὸ τὴν μοναστηριακὴ. Οἱ διαφορὲς αὐτὲς εἶναι κυρίως πρακτικοῦ τύπου καὶ δὲν ἔχουν νὰ κάμουν μετὰ τὴν βασικὴ δομὴ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ἀλλὰ εἶναι σημαντικὸ νὰ γίνεται αὐτὴ ἡ διάκρισι, ὥστε νὰ μὴν τίθενται στοὺς ὠμούς τῶν πιστῶν φορτία βαρῆα καὶ δυσβάστακτα. Ἐνα παράδειγμα θὰ κάμη πιὸ κατανοητὸ τὸν λόγο.

Μία ἀπὸ τὶς ἱερώτερες στιγμὲς τοῦ ὄρθρου εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐξαψάλμου. Στὰ ἀστικά κυρίως κέντρα οἱ σύγχρονοι χριστιανοὶ ἀγνοοῦν ὅτι ἐκείνη τὴν ὥρα ἀπαγορεύεται νὰ μιλοῦμε καὶ νὰ κινουμάσῃτε. Γράφει μάλιστα τὸ Τυπικὸν τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα (Βενετία 1643): *Σημειωτέον*

δὲ ὅτι ἀδειαν οὐκ ἔχει τις βῆξαι ἢ πτύσαι, μέχρις ἂν τελεσθῆ ὁ ἐξαψάλμος (φύλλο 5ν, α). Αὐτὴ ὅμως ἡ ἐπιθυμητὴ ἀκρίβεια καὶ καλὴ αὐστηρότητα ἔχει ἐφαρμογὴ στὸ μοναστήρι ἢ στὶς ἐνορίες πού πρῶι πρῶι συνήθως ἐκκλησιάζουν μόνον ἐνήλικες. Τί θὰ γίνῃ ὅμως, γιὰ παράδειγμα, στοὺς ὄρθρους τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἢ στὶς ἐνοριακὰς ἀγρυπνίες, ὅταν οἱ ναοὶ εἶναι κατὰμεστοὶ ἀπὸ γυναικόπαιδα; Ὁ μακαριστὸς ποιμενάρχης μετὰ πραγματικὴ σοφία ἔγραφε:

Τὰ μικρὰ παιδιὰ πού τυχόν κλαυθμυρίζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὰ ἀποπαιρνετε, οὔτε νὰ μιλάτε προσβλητικὰ στὶς μητέρες των. Καὶ ἄλλοτε σὰς εἶπα νὰ θεωρῆτε εὐλογίαν Θεοῦ τὴν παρουσίαν μικρῶν παιδιῶν στὴν ἐκκλησία. Σκεφθῆτε ἀκόμη τὸν κόπον τῶν μητέρων πού ἐτοιμάζουν τὰ μικρὰ των καὶ τὰ φέρνουν στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἀντὶ νὰ συναντήσουν κατανόηση καὶ ἐνθάρρυνση, συναντοῦν τὴν δημόσια μάλιστα ἀποδοκιμασίαν τοῦ ἱερέως. Δὲν χάλασε ὁ κόσμος, ἐὰν ἓνα νήπιο κλαίῃ γιὰ λίγο. Διδάξατε καὶ τοὺς πιστοὺς ἐνορίτες σας νὰ ἀνέχωνται τὰ μικρὰ παιδιὰ, καὶ ἐνθαρρύνετε τὶς νεαρὲς μητέρες πού τὰ φέρνουν. Εἶναι ἀξίες ἐπαίνου καὶ ὄχι τιμωρίας. (Πατρικὴ Νοθεσία 1/1/1999, Σχέσεις Κλήρου καὶ Λαοῦ).

Περίπου ἓναν αἰῶνα πρὶν, ἀκριβῶς τὴν ἴδια ἀντίληψη ἐξέφραζε, μετὰ τὸν δικὸ του χαρακτηριστικὸ τρόπο, καὶ ἓνας ἄλλος ἐκκλησιαστικὸς ἀντρας, ὁ ὁποῖος δὲν ἦταν κληρικὸς, ἀλλὰ λαϊκός, συνεχιστὴς τοῦ πνεύματος τῆς φιλοκαλλικῆς ἀναγεννήσεως (τῶν «Κολλυβάδων»), αὐστηρὸς καὶ παραδοσιακὸς στὰ θέματα τῆς λατρείας, ἄριστος γνώστης καὶ τηρητὴς ἐν ταῖς ἐνορίαις καὶ τοῖς παρεκκλησίαις τοῦ μοναστηριακοῦ τυπικοῦ. Καὶ ἀναφέρομαι φυσικὰ στὸν «κοσμοκαλόγερ» Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη καὶ στὰ ὅσα ἔγραφε στὸ διήγημά του «Χωρὶς στεφάνου», πού πρωτοδημοσιεύτηκε τὸ 1896. Ὡς τὸν ἀπολαύσουμε.

...Ἄλλ' ἡ φωνὴ τοῦ βρέφους ἦτο λιγεία καὶ ἠκούσθη εὐκρινῶς ἐκεῖ γύρω, καὶ ὁ Γιαμπῆς ὁ ἐπίτροπος δὲν ἠγάπα ν' ἀκούῃ θορύβους. Εἰς ὅλας τὰς νυκτερινὰς ἀκολουθίας τῶν Παθῶν, πολλάκις εἶχε περιέλθει τὰς πυκνὰς τῶν γυναικῶν τάξεις, διὰ νὰ ἐπιπλήτῃ πτωχὴν τινα μητέρα τοῦ λαοῦ, διότι εἶχε κλαυθμυρῆσαι τὸ τεκνίον της. Ὁ ἴδιος ἔτρεξε καὶ τώρα, νὰ ἐπιτιμήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν πτωχὴν μητέρα, διὰ τοὺς ἀκάκους ψελλισμοὺς τοῦ βρέφους της.

Τότε ἡ Χριστίνα ἢ Δασκάλα, ἦτις ἴστατο ὀλίγον παρέκει ὀπίσω ἀπὸ τὸν τελευταῖον κίονα, κολλητὰ μετὰ τὸν τοῖχον, σύρριζα εἰς τὴν γωνίαν, ἐσκέφθη ἀκουσίως τῆς –καὶ τὸ ἐσκέφθη ὄχι ὡς δασκάλα, ἀλλ' ὡς ἀμαθῆς καὶ ἀνόητος γυνὴ ὅπου ἦτον– ὅτι, καθὼς αὐτὴ ἐνόμιζε, κανεῖς, ὡς εἶναι καὶ ἐπίτροπος ναοῦ, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπιπλήξῃ πτωχὴν νεαρὰν μητέρα διὰ τοὺς κλαυθμυρισμοὺς τοῦ βρέφους της, καθὼς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὴν ἀποκλείσῃ τοῦ ναοῦ, διότι ἔχει βρέφος θηλάζον. Καθημερινῶς δὲν μεταδίδουν τὴν θείαν κοινωνίαν εἰς νήπια κλαίοντα; Καὶ πρέπει νὰ τὰ ἀποκλείσῃ τῆς θείας μεταλήψεως, διότι κλαῖον; Ἐως πότε ὅλη ἡ αὐστηρότης τῶν «ἀρμοδιῶν» θὰ διεκδικῆται καὶ θὰ ξεθυμαίνῃ μόνον εἰς βάρος τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ταπεινῶν;

Ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου περιστατικοῦ ἔλαβεν ἀφορμὴν ἡ Χριστίνα νὰ ἐνθυμηθῆ, ὅτι πρὸ χρόνων, μίαν νύκτα, κατὰ τὴν ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ, ὅταν ἐπῆγε νὰ ἐκκλησιασθῆ εἰς τὸν ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Ἐλισσαίου, παρὰ τὴν Πύλν τῆς Ἀγορᾶς, ἐνῶ ὁ ἀναγνώστης ἔλεγε τὸν Ἀπόστολον, ὅταν ἀπήγγειλε τὰς λέξεις «τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός», αἰφνης, κατὰ θαυμασίαν σύμπτωσιν, ἀπὸ τὸν γυναικωνίτην ἐν βρέφος ἤρχιζε νὰ ψελλίζῃ μεγαλοφῶνως, ἀμιλλώμενον πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ ἀναγνώστου. Καὶ ὁποῖον γλυκύτητα εἶχε τὸ παιδικὸν ἐκεῖνο κελάδημα! Τόσον ὠραῖον πρέπει νὰ ἦτο τὸ Ὡσαννά, τὸ ὁποῖον ἐψαλλον τὸ πάλαι οἱ παιδὲς τῶν Ἑβραίων πρὸς τὸν ἐρχόμενον Λυτρωτὴν. «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον, ἔνεκα τῶν ἐχθρῶν σου, τοῦ καταλύσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν».

Τοιαῦτα ἀνελογίζετο ἡ Χριστίνα, σκεπτομένη ὅτι καμμία μήτηρ δὲν θὰ ἦτο τόσον ἀφιλότιμος, ὥστε νὰ μὴ στενοχωρηθῆ καὶ νὰ μὴ σπεύδῃ νὰ κατασιγάσῃ τὸ βρέφος της καὶ νὰ μὴ παρακαλῆ ν' ἀνοιχθῆ πλησίον της εἰς τὸν τοῖχον διὰ θαύματος θύρα, διὰ νὰ ἐξέλθῃ τὸ ταχύτερον. Περιτταὶ δὲ ἦσαν αἱ νοθεσῖαι τοῦ ἐπιτρόπου, πρόσθετον προκαλοῦσαι θόρυβον, καὶ ἀφοῦ πρὸς βρέφος θηλάζον ὅλα τὰ συνήθη μέσα τῆς πειθοῦς εἶναι ἀνίσχυρα, μόνη δὲ ἡ μήτηρ εἶναι κάτοχος ἄλλων μέσων πειθοῦς, τὴν χρῆσιν τῶν ὁποῖων περιττὸν νὰ ἔλθῃ τρίτος τις διὰ νὰ τῆς τὴν ὑπενθυμίσῃ. Κι ἔπειτα λέγουν ὅτι οἱ ἄνδρες ἔχουν περισσότερον μυαλὸ ἀπὸ τὰς γυναῖκας!...

(συνεχίζεται)

Του Πρωτ. κ. Νεκταρίου Σαββίδη

Δέν χωράει αμφιβολία πώς απαραίτητη για την ψυχή των παιδιών είναι η σχέση τους με την Εκκλησία. Όφείλουν οι γονείς άμέσως μετά την βάπτιση των παιδιών τους να τα οδηγούν στο χώρο της εκκλησίας και να τα συνδέουν με τα θεραπευτικά της μυστήρια.

Έκεί τα παιδιά θα έχουν τα πρώτα τους βιώματα σε ό,τι έχει σχέση με τον Θεό και τους αγίους. Θα χαρακτηρουν μέσα τους άνε-

θουν τα παιδιά τους τη γλώσσα που άκουν γύρω τους και που χρησιμοποιούν οι μεγάλοι, άκριβως όπως τα βοηθούν να γνωρίσουν το περιβάλλον τους, με τον ίδιο άκριβως τρόπο ως τα αφήσουν να έμποτιστούν με θρησκευτικές έντυπώσεις και έννοιες» (Σοφία Κουλόμζιν, *Το όρθόδοξο βίωμα και τα παιδιά μας*). Ο άγιος γέροντας της εποχής μας π. Παΐσιος έλεγε: τα παιδιά είναι άδειες κασέτες. "Αν γεμίσουν Χριστό, θα είναι κοντά του πάντα. "Αν όχι, είναι πιο εύκολο, όταν μεγαλώσουν να παραστρατή-

σουν. "Αν μικρά βοηθηθούν και να ξεφύγουν άργότερα λίγο, πάλι θα συνέλθουν. "Αν ποτισθεί το ξύλο με το λάδι, δεν σαπίζει. Λίγο αν ποτισθούν τα παιδιά με εϋλάβεια, με φόβο του Θεού, δεν έχουν ανάγκη μετά (Γέροντος

"Αφετε τα παιδιά έρχεσθαι προς με και μη κωλύετε αυτά...

(Λουκά ιη' 16)

ξίτητες άγιες παραστάσεις που θα τους έπηρεάσουν για όλη τους τη ζωή. Συχνά θα σφραγίζουν αυτήν την παρουσία τους με το μυστήριο της Θ. Εϋχαριστίας. Θα έρχεται η χάρις του Θεού μέσα τους και θα τα αγιάζει μυστικώς.

Νομίζω πως όλοι γνωρίζουμε ότι ένα μεγάλο μέρος της προσωπικότητας των παιδιών, σύμφωνα με τους ειδικούς, διαμορφώνεται μόλις στα πέντε πρώτα χρόνια της ηλικίας τους. Η εκκλησιαστική ζωή προσφέρει τέτοιες εϋκαιρίες διαμόρφωσης και αγιασμού του χαρακτήρα τους. Τα παιδιά στο Ναό θα άγγίσουν και θα φιλήσουν τις εικόνες, θα αισθανθούν και θα μυρίσουν το θυμίαμα, θα άκούσουν τις ψαλμωδίες, θα κάνουν το σημείο του Σταυρού, θα δουν τα άμφια των ιερέων, θα προσκυνήσουν το ιερά λείψανα, θα νιώσουν το πιστίλισμα του αγιασμού. "Όλα δηλαδή τα όρατά στοιχεία των μυστηρίων της εκκλησίας μας. «Άκριβως όπως οι γονείς περιμένουν να μά-

Παΐσιου 'Αγιορείτου, *Λόγοι Β' - Πνευματική Αφύπνιση*).

Προϋπόθεση όμως για τα παραπάνω είναι οι ίδιοι οι γονείς να έχουν την πνευματική ώριμότητα και διάκριση ώστε οδηγούν τα παιδιά «έκ κοιλίας μητρός» στην μεγάλη Μάνα όλων μας που είναι η Εκκλησία. Αυτό είναι το πρώτο βήμα. Το δεύτερο έχει σχέση με την εϋθύνη που έχουμε για τα παιδιά –και μιλάμε για μικρά νήπια καθώς και των πρώτων τάξεων του Δημοτικού– οι κληρικοί και οι ύπόλοιποι ένοριτες. Πόσο, δηλαδή, το δικό μας παράδειγμα και η ιεροπρεπής στάση όλων μας στο χώρο της Εκκλησίας «μιλάει» στις ψυχές των παιδιών. Δυστυχώς μερικές φορές κάποιιο από τους πιστούς, μηδέ των ιερέων έξαιρουμένων, ένοχλούμεθα από την παρουσία των παιδιών στο Ί. Ναό και τον σχετικό θόρυβό τους. Είμαστε εύκολοι στο να παρατηρήσουμε τους γονείς γιατί ...τόλμησαν να φέρουν τα παιδιά στη εκκλησία την ημέρα της Κυριακής. Μερκοί παραπονούνται ότι

δέν τους αφήνουν τα παιδιά που βρίσκονται στο Ναό να προσευχηθούν. Σάν να θέλουν έναν άποστειρωμέ-

νο από τον παραμικρό θόρυβο χώρο για να προσευχηθούν. Ούτε, φρονώ ταπεινά, είναι σωστό οι ιερείς να παρακινούν τους γονείς να φέρνουν τα παιδιά τους άποκλειστικά το Σάββατο στη εκκλησία. Τί μεγαλύτερη εϋλογία από το να ύποδεχθεί όλη η οικογένεια τον έρχομό του Κυρίου προς όλους τους πιστούς κατά την ημέρα της Κυριακής; Κυριακή ήταν η πρώτη φορά που ήρθε ο Κύριος στην συνάθροιση των μαθητών και αυτό εικονίζει διαρκώς η Εκκλησία του Χριστού με το να έπιτελεί τις συνάξεις κατά την Κυριακή, λέει ο "Αγ. Γρηγόριος ο Θεολόγος. «*Οϋσης όψίας τη ημέρα εκείνη τη μιὰ των σαββάτων* (δηλαδή την Κυριακή)... *ήλθε ο Ίησους...*» "Όλες οι λειτουργίες είναι το ίδιο αλλά η Κυριακάτικη δεσπόζει ('*Εκκλησιασμός*, Ίερομονάχου Γρηγορίου). "Ας μὴν προσθέτουμε, λοιπόν, βάρος στο ήδη ύπάρχον βάρος των γονέων. Ίσως πολλοί από έμās που άγανακτούμε με την συμπεριφορά των νηπίων άδελφών μας στο χώρο της Εκκλησίας, θα είμαστε οι ίδιοι που αύριο θα αναρωτηθούμε: μα ποϋ είναι οι νέοι της ένορίας και δέν εκκλησιάζονται; Δέν λέμε να ύπάρχει άκαταστασία στον ναό και οι γονείς να αφήνουν άνεξέλεγκτα τα παιδιά αλλά με διάκριση να άντιμετωπίζονται όλα. Συζητώντας με ένα φημισμένο γέροντα πριν από λίγο καιρό στο άρχονταρίκι ενός Μοναστηριού της Χαλκιδικής για το θέμα αυτό, μās έλεγε, πως μακάρι να είχαμε έμεις οι μεγάλοι την καθαρότητα των μικρών παιδιών, ύπενθυμίζοντάς μας ταυτόχρονα ότι στην πρώτη εκκλησία κατέλυαν το "Αγιο Ποτήριο οι ιερείς με την βοήθεια των μικρών παιδιών.

Συμπερασματικά θα λέγαμε, πως όφείλουμε όλοι μαζί, γονείς, κληρικοί και ένοριτες, όχι μόνο να οδηγούμε τα παιδιά στο Ί. Ναό και να τα συνδέουμε με την λειτουργική ζωή της Εκκλησίας αλλά ταυτόχρονα να διευκολύνουμε πνευματικά την παρουσία τους στον χώρο του Ναού, ώστε οι παιδικές ψυχές να γλυκαίνονται κάθε φορά που θα εισέρχονται «*εις τον οίκον Κυρίου*».

Του Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμού

Γυνεχίζουμε με τον προβληματισμό του συλλειτουργού μας σχετικά με την ποιμαντική που ασκείται στα νοσοκομεία. Όσοι δέν έτυχε να διαβάσουν το πρώτο μέρος θα ήταν να καλό να το αναζητήσουν στο τεύχος Ιανουαρίου.

«Σκηνή τρίτη: Νοσοκομείο μεγαλουπόλεως, ημέρα γενικής έφημερίας. Κόσμος πάει κι έρχεται. Πολλοί περνούν απ' το ναό. Θέλουν να προσκυνήσουν, ν' ανάψουν ένα κερί. Ζητούν τον έφημεριο. Θέλουν να δώσουν όνόματα, να τους διαβάσει μία ευχή. Μερικοί ρωτούν για

«Ήσθηνσα καὶ οὐκ ἐπισκέψασθέ με»

Θεία Κοινωνία ασθενών τους. Θα πρέπει να απευθυνθούν στην προϊσταμένη, καλύτερα να καλέσει τον έφημεριο εκείνη. Ένας γιατρός (δείχνει άνθρωπος εκκλησιαστικής παιδείας) λέει εμπιστευτικά ότι σε άλλο νοσοκομείο όπου υπηρετούσε προσπαθοῦσε τρεις μέρες να βρει τον έφημεριο για να κοινωνήσει τον έτοιμοθάνατο πατέρα του. Τὰ κατάφερε με μεγάλη δυσκολία αφού κινητοποιήσε γνωστούς και αγνώστους.

Είναι κάπως άργά, ο ναός πρέπει να κλείσει για λόγους ασφαλείας. Στην πόρτα, σε μία περιποιημένη έπιγραφή το όνομα του έφημερίου, ένα κινητό τηλέφωνο, ή ώρα τέλεσης τριῶν (ίσως τεσσάρων;) ακολουθιῶν την εβδομάδα. Κάπου ακούγεται ότι ο έφημεριος είναι άγαμος. Γιατί δέν είναι εδώ; Ίσως να έχει κάποιο πρόβλημα υγείας, ίσως να σπουδάζει.

Δέν ξέρουμε πόσο εύγλωττες είναι οί τρεις σκηνές. Άφορούν σε γεγονότα άπόλυτα πραγματικά, που σίγουρα ή διήγηση άδυνατεί να περιγράψει σε όλη τους την παραστατικότητα, ένταση κι άκόμα-άκόμα, ίσως τραγικότητα.

Τὰ έρωτήματα πολλά. "Άς μὴν ξεκινήσουμε με τὰ νοσοκομεία τῶν μεγαλουπόλεων που στεροῦνται στοιχειωδῶν παρεκκλησιῶν και που δέν είναι λίγα. "Άς πᾶμε σε νοσοκομεία που εὐτυχοῦν –καταρχήν!– να έχουν παρεκκλησία με ἢ χωρίς σχετική εὐρυχωρία, σε χώρο έσωτερικό ἢ άκόμη καλύτερα αὐλειο, έστω και στενό. Γιατί ἡ παρουσία του έφημερίου (όμιλώντας για τὸ γενικό κανόνα) να είναι τόσο άραιή; Γιατί οί άκολουθίες τόσο λίγες; Γιατί τόσο δύσκολο να βρεθῆί ο έφημεριος για μία ιεροπραξία, πολλῶ μᾶλλον για έξομολόγηση ἢ θεία κοινωνία; "Όταν τὸ νοσοκομείο έφημερεύει, μπορεί ο έφημεριος να άπουσιάζει

διαρκῶς; Φυσικά συντρέχουν λόγοι ασφαλείας (έφόσον ο έφημεριος άπουσιάζει - και σίγουρα δέν μπορεί να είναι συνεχῶς παρών!), μήπως όμως θα μπορούσαν να βρεθοῦν τρόποι ο ναός να παραμένει άνοικτός (π.χ. ποιός ο ρόλος του προσωπικού ασφαλείας του νοσοκομείου;). Πόσο σημαντικό είναι να μπορεί κανείς να βρεῖ τον έφημεριο στο ναό (και όχι στο τηλέφωνο!), προγραμματισμένα ἢ –πολύ σημαντικότερο– άπρογραμματίστα; Πόσο σπουδαίο είναι να

κτυπήσει ο έφημεριος τὴν καμπάνα, να κάνει τὴν άκολουθία του, να κάτσει μετὰ εκεί (σ' ένα γραφειάκι ἢ κάπου αλλοῦ), άπλῶς να κάτσει, να είναι μέσα όταν θα μποῦν οί πονεμένοι άνθρωποι για μία παρηγοριά; Άπλῶς να είναι εκεί, όχι να κάνει κηρύγματα, ούτε περισπούδαστες συζητήσεις: να χαμογελάσει (άνεπιτήδευτα!), να συμπονέσει (εὐλικρινά!), να ακούσει, προπάντων αυτό, ν' ακούσει και να πει στο τέλος δύο (μόνον δύο!) λόγια μέσα άπ' τὴν καρδιά του.

Για να μὴν πᾶμε σε ανθρώπους που ξημεροβραδυάζονται ολόκληρα εικοσιτετράωρα έξω άπό μία έντατική όπου χαροπαλεύει κάποιος συγγενής, χωρίς να δοῦν ποτέ να περνάει στορ-

Τὰ έρωτήματά σας και οί προτάσεις σας να άπευθύνονται στον π. Βασίλειο Θερμό, Έρατοῦς 11, Παλλήνη 153 51 ἢ στο thermosv@otenet.gr.

γικό άπό πάνω τους τὸ βλέμμα του διερχόμενου έφημερίου (ένα στοργικό βλέμμα μόνο, καμμιά άπρό(σ)κλητή συζήτηση), ἢ άλλους που περιμένουν άσυνόδευτοι κι άπαρηγόρητοι μέσα ἢ έξω άπό έναν (άθλιο οὔτως ἢ άλλως) νεκροθάλαμο, περιστοιχισμένοι μόνον άπό άδιάφορους ύπαλλήλους γραφείων κηδειῶν. Πῶς θα μάθει ο κόσμος να ζητάει τὸν ιερέα του νοσοκομείου όταν εκείνος είναι τὸν περισσότερο καιρό άπών; Ποιός θα αντικαταστήσει τὴν παρουσία του τὴ μια έστω στιγμή που θα είναι άπαραίτητη;

Πόσοι είναι άραγε οί άνθρωποι που δέν αναζητοῦν τὸν κληρικό, αν όμως τὸν βροῦν είναι έτοιμοι κάτι να του ποῦν; Ποιός εὐσυνείδητος έπαγγελματίας δέν έφαρμόζει τὴν αρχή ότι για να αρχίσει να ζητιέται μία ύπηρεσία πρέπει πρώτα ύπομονετικά αὐτὴ να προσφερθεῖ; Κι αν ο έφημεριος του νοσοκομείου είναι έγγαμος, εἴν έχει ύποχρεώσεις, εἴν για τρίτους λόγους δέν μπορεί να ανταποκριθεῖ, μήπως πρέπει (και σίγουρα έτσι είναι για τὰ μεγάλα κεντρικά νοσοκομεία τῶν μεγαλουπόλεων), κατὰ τὸν τύπο τῶν ένοριῶν, να έχουν περισσότερους του ενός έφημεριους, που θα καλύπτουν εκ περιτροπῆς τὸ μεγαλύτερο μέρος του εικοσιτετραώρου;

Σεβαστέ πάτερ Βασίλειε,

"Αν συνεχίζαμε θα γινόμασταν κουραστικοί. Έλπίζουμε ἡ ταπεινή μας μαρτυρία να είναι ένα λιθαράκι, έστω και ελάχιστο, στον άγώνα όλων ἡμῶν, τῶν εν τῷ κόσμῳ διακόνων τῆς Έκκλησίας μας. Ζητοῦμε να μᾶς συγχωρήσετε αν καταχραστήκαμε τὸ χρόνο σας. Έπιτρέψτε μας να σᾶς εύχαριστήσουμε για τὴ σπορά σας στον θεολογικό άγρὸ τῆς Έκκλησίας μας, τῆς οποίας τῶν καρπῶν φιλοδοξεῖ ἡ ταπεινότητά μας να πιστεύει ότι, έστω και κατ' ελάχιστο, έχει ύπάρξει κοινωνός».

Εἶδαμε τὴν έπιστολή αὐτὴ να εναλλάσσονται ο πόνος με τὴν εὐγένεια, ἡ άγωνία με τὴ διακριτικότητα, ἡ κριτική με τὴν ύποβολή προτάσεων. Έπί πλέον χαρακτηρίζεται άπό κοινὸ νοῦ, κάτι σπάνιο τὴν εποχή μας, ο οποίος είναι άπαραίτητος για να κατανοήσουμε τὸν διπλανὸ μας άνθρωπο και τὴς συνήθες στίς όποιες τὸν φέρνει ἡ ροή τῆς ζωῆς του. "Άς μου συγχωρηθῆί να πιστεύω ότι όταν ἡ ποιμαντική μας καταφέρει να ένσωματώσει τὸν

κοινὸ νοῦ τότε θα έχει έπιτύχει προόδους που τώρα μόνο ονειρευόμαστε.

Θὰ αρχίσω άπό τὴν τελευταία ιδέα. Πράγματι, είναι άδιανόητο να έχουμε νοσοκομεία 500-600 κλινῶν, με τμήματα έντατικής θεραπείας, ογκολογίας, άτυχημάτων, και πληθώρα άλλων σοβαρῶν περιστατικῶν, τὰ όποια να καλύπτονται με έναν (1) κληρικό! Χρειάζεται να θεσπισθεῖ ένας εύλογος μέγιστος αριθμὸς κλινῶν ανά έφημεριο, έτσι ώστε να προβλεθοῦν οργανικές θέσεις 2 ἢ 3 κληρικῶν στα μεγάλα νοσοκομεία. Και αν αὐτὸ είναι δύσκολο, ἄς λειτουργήσουν άποσπάσεις. Πάντα με τὴ προύθεση τῆς προσεκτικῆς έπιλογῆς και τῆς συνεχούς εκπαιδείσεως και έπιμορφώσεως.

Έπειτα, ἄς προσπαθήσουμε να δοῦμε τὴν ποιμαντική τῶν νοσοκομείων ως καθρέφτη τῆς γενικότερης εκκλησιαστικῆς νοοτροπίας μας. Έθισμένοι επί αἰῶνες στήν τυπική και γραφειοκρατική «ποιμαντική» άποκλειστικά μέσω τῆς ένοριακῆς Λατρείας λησμονήσαμε τὸ άμεσο ποιμαντικὸ χρέος, τὴν άποστολή μας να αναζητήσουμε τὸν άνθρωπο στήν δύσκολη κατάσταση στήν όποία εὐρίσκεται. Στὴν Άμερική, όπου δέν υπάρχουν έφημεριο νοσοκομείων, προσδοκᾶται ως αὐτονόητο άπό τοὺς κληρικούς (και τοὺς ορθοδόξους, φυσικά) να έπισκέπτονται τοὺς ένοριτες τους όταν νοσηλεύονται. Στὸν τόπο ετοῦτο, όπου ἡ ορθόδοξη ταυτότητα είναι πρωτίστως πολιτισμική και όχι βιβλικοπατερική (δηλαδή ζωντανή και συνειδητή), ο έφησυχασμὸς συναγωνίζεται τὴ μεγαλοστομία. Με τὸ να μὴν συμπεριλαμβανουμε τὴν ποιμαντική δράση και έπικοινωνία στίς αντιλήψεις μας για τὸ περιεχόμενο τῆς ιερωσύνης, όμως, δέν κάνουμε τίποτε άλλο άπό τὸ να δίνουμε τὴν εικόνα μιᾶς δυσκίνητης ίδρυματοποιημένης Έκκλησίας άπό τὴ μία, και να τροφοδοτοῦμε τοὺς κόλπους τῶν δραστήριων αἱρετικῶν άπό τὴν άλλη.

Εἶναι προφανές ότι μία ζεστή και ανθρώπινη παρουσία τὴν ώρα και στὸν τόπο τῆς προσωπικῆς δοκιμασίας θα λειτουργήσει ως ιεραποστολή. Δηλαδή ως θεανθρώπινη παρουσία. "Αν δοῦμε στὸν δοκιμαζόμενο άδελφό μας τὸν Χριστό, κι εκείνος θα δεῖ στο πρόσωπό μας τὸν Κύριό Του. «Πῶς δέ ακούσουσι χωρίς κηρύσσοντος; Πῶς δέ κηρύξουσιν εἴν μὴ άποστειλῶσι;» (Ρωμ. 10: 15).

Ἡ τάξη κατὰ τὴν ἑκταφὴ τῶν κεκοιμημένων μας

Πρωτ. Θεμιστοκλέους Στ. Χριστοδούλου, Δρ Θ.

Παράδοση αἰώνια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας θεωρεῖται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ταφὴ τῶν κεκοιμημένων μας. Καὶ ὑπογραμμίζουμε τὸν ὅρο χριστιανικὴ ταφὴ, γιὰ νὰ διαφοροποιηθοῦμε ἀπὸ ἄλλες ταφές κεκοιμημένων πού δὲν ἀνήκουν σὲ χριστιανούς. Οἱ δὲ περιλειπόμενοι αὐτῶν (τῶν ἀλλοθρήσκων) παρόλα αὐτὰ τελοῦν τὴν ταφὴ χωρὶς καμιά ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ. Ἡ Ὁρθόδοξη Παράδοση παρέλαβε τὸν τρόπο κηδεύσεως τῶν κεκοιμημένων τῆς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστοῦ πού καταδέχθηκε πρῶτος, νὰ ταφεῖ στὸ μνημεῖο τοῦ Ἰωσήφ ὑποδηλώνοντας καὶ τὸν τρόπο τῆς ταφῆς ὄλων τῶν χριστιανῶν.

Ὡστόσο ἡ παράδοση τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας παρουσίασε καὶ περιπτώσεις ἑκταφῶν ἀπὸ τοὺς τάφους κεκοιμημένων γιὰ διαφόρους λόγους καὶ αἰτίες. Ὑπάρουν δύο ἐξηγήσεις: μιὰ πνευματικὴ καὶ μιὰ πρακτικὴ πού ὀδηγεῖ στὴν παράδοση τῶν ἑκταφῶν. Μιὰ πρώτη ἐξήγηση εἶναι ὅτι οἱ ἑκταφές ξεκίνησαν κατόπιν ὁραμάτων καὶ ὑποδείξεων ὀρισμένων Ἁγίων πού ἐμφανίστηκαν σὲ συγκεκριμένους ἀνθρώπους. Αὐτοὶ ὑπέδειξαν τὸ λείψανό τους ὡς χαριτόβρυτο δηλ. γεμάτο ἀπὸ θεία χάρις, γιὰ νὰ ἀρρύνονται οἱ χριστιανοὶ τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἱερῶν λειψάνων. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ ἑκταφές ἔχουν σχέση μὲ κάποια θαυματουργικὴ ἐπέμβαση. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μιὰ δευτέρη πρακτικὴ ἐξήγηση. Ἡ μοναστικὴ πράξις μὲ τὸν περιορισμένο χώρο καθὼς καὶ τὸ μικρὸ σὲ ἑκτασὴ κοιμητήριο φανέρωσε ὡς λύση τὴ μέθοδο τῶν ἑκταφῶν. Στὴ θέση –στὸν τάφο δηλ. προαπελθόντος κεκοιμημένου μοναχοῦ– ἔμπαινε ὁ ἄρτι κοιμηθεὶς ἀδελφός. Ἔτσι οἱ ἑκταφές ἔγιναν πλέον Παράδοση στὸ χῶρο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Τὴν πράξις αὐτὴ τῶν μονῶν σιγά-σιγά υἱοθέτησε ἡ πράξις ταφῶν καὶ ἑκταφῶν τῶν μεγάλων πόλεων, ὅπου ἔλλειψε χώρων γιὰ κοιμητήρια, ἢ λύση τῶν ἑκταφῶν παγιώθηκε. Γιὰ τὰ χωριά, ὅπου δὲν ὑπῆρχε ἡ ἴδια ἀνάγκη, ἡ πράξις τῶν ἑκταφῶν δὲν υἱοθετήθηκε, ἀν καὶ τελευταίως οἱ ἑκταφές βρίσκουν πολλοὺς ὁπαδοὺς καὶ ὑποστηρικτές.

Γιὰ τὶς ἑκταφές ὅμως πού γίνονται στὰ μοναστήρια ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ πράξις καὶ λατρεία ἀπὸ νωρὶς ἐθέσπισε ἕνα συγκεκριμένο τυπικὸ πρὸς παραδειγματισμό, ὅταν ἐμφανίζονται περιπτώσεις ἑκταφῶν σὲ κοσμικὰ κοιμητήρια. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι ἡ φροντίδα γιὰ τοὺς κεκοιμημένους μας εἶναι παραδοσιακῶς ἐπιβεβλημένη,

γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἡ Ὁρθόδοξη ἐκκλησία τὴν ὄλη τελετὴ γιὰ τοὺς κεκοιμημένους τὴν ὀνομάζει κηδεῖα, πού σημαίνει φροντίδα.

Ὅταν πλησιάσει ὁ καιρὸς γιὰ τὴν ἑκταφὴ, γιὰ ν' ἀνοιχθεῖ τὸ μνήμα –ὁ τάφος–, στὸν ὅποιο βρίσκεται ὁ κεκοιμημένος μας, πρέπει νὰ προσκαλέσουμε τὸν ἱερέα γιὰ νὰ ψάλει ἀρχικὰ ἕνα τρισάγιο στὸν τάφο. Ἐπειτα ὁ ἐπὶ τῆς ἑκταφῆς ὑπεύθυνος σχηματίζει τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ πάνω στὸν τάφο μὲ τὴν ἀξίνα καὶ ἀρχίζει τὸ σκάψιμο. Ὅταν πλησιάσει στὰ λείψανα τοῦ κεκοιμημένου τὰ συγκεντρώνει ὅλα μὲ προσοχὴ, ἐπιμέλεια καὶ τάξη. Στὸ ἔργο αὐτὸ μποροῦμε κι ἐμεῖς νὰ βοηθήσουμε κάνοντας πρωτίστως προσευχὴ καὶ παρατηρώντας μετὰ προσοχῆς, γιὰ νὰ ἐντοπίσουμε καὶ τὰ πιὸ μικρὰ λείψανα τὰ ὅποια τυχόν εἶναι ἀναμεμιγμένα μὲ χόματα. Κατόπιν γίνεται τὸ πλύσιμο τῶν λειψάνων –τὸ ὅποιο ἀρχίζει ἀπὸ τὸ κρανίον– μὲ καθαρὸ κρασί πού συμβολίζει τὸ ρεῦσαν αἷμα τοῦ σταυρωθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ κρανίου τοῦ Πρωτοπλάστου Ἀδάμ ὅπως εἰκονίζει αὐτὸ ἡ Ὁρθόδοξη Ἁγιογραφία τῆς εἰκόνας τῆς Σταυρώσεως. (Ἀκολουθία τῶν μνημοσύνων κατὰ τὴν τάξιν Ἁγίου Ὄρους, Ἁγιον Ὄρος 1992). Ἐπειτα ὅλα τὰ λείψανα τοποθετοῦνται στὸ ὀστεοφυλάκιο. Κατὰ τὴν Ἁγιορείτικη Παράδοση τὰ κρανία τοποθετοῦνται μὲ τάξη τὸ ἕνα δίπλα στὸ ἄλλο, ἀφοῦ πρῶτα γραφεῖ τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ ἐπάνω στὸ ἐμπρὸς μέρος καὶ τὰ ὑπόλοιπα λείψανα συγχωνεύονται ὅλα μαζὶ σ' ἕνα μέρος πού λέγεται ὀστεοθήκη. Στὰ κοσμικὰ κοιμητήρια ἢ σχετικὴ πράξις ἔχει νὰ ἐπιδείξει δύο τρόπους γιὰ τὰ λείψανα: ἡ πρώτη εἶναι τὸ κυτίον, ὅπου τοποθετοῦνται τὰ λείψανα μέσα σὲ ἕνα εἰδικὰ κατασκευασμένο κουτί τὸ ὅποιο ἐν συνεχείᾳ τοποθετεῖται στὸ ὀστεοφυλάκιο, σὲ διάταξη τὸ ἕνα κυτίο πάνω στὸ ἄλλο, μὲ τὸ ὄνομα, ἐπίθετο, τὴ φωτογραφία καὶ τὴν ἡμερομηνία κοιμήσεως τοῦ κεκοιμημένου. Καὶ ἡ ἄλλη πράξις εἶναι τὸ κοινὸ χωνευτήριο τῶν ὀστών, ὅπου ἕνας μεγάλος χώρος εἰδικὰ κατασκευασμένος στὴ γῆ, δέχεται ὅλα τὰ ὀστὰ. Φυσικὰ σὲ ὀρισμένα χωριά ἑκταφὴ σημαίνει ἐπαναταφὴ δηλαδὴ ἀφοῦ γίνῃ ἡ ἑκταφὴ ὅπως προαναφέραμε μὲ ὄλη τὴν ἀρμόζουσα τάξη, ξαναθάβονται τὰ λείψανα σὲ μικρὸ τάφο. Ὑπάρχει ἀκόμη καὶ μιὰ ἄλλη πράξις κατὰ τὴν ὅποια τὰ λείψανα τῆς ἑκταφῆς ξαναθάβονται μὲ νέο συγγενικὸ τους πρόσωπο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

Ἐνα βιβλίο γιὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀναστάσιο

Ὁ ἀκούραστος καὶ πολυγραφότατος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Μιχαὴλ Τρίτος, εἰδικὸς στὴν Ἱστορία τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Βαλκανικῆς καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἔγραψε ἕνα ἐνδιαφέρον καὶ γλαφυρὸ μελέτημα πού ἐξεδόθη προσφάτως (Ἰωάννινα 2007) ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος». Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀναφέρεται στὴν προσωπικότητα καὶ στὸ ἔργο τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστασίου. Ὁ ὑπότιτλος τοῦ βιβλίου συνοψίζει μὲ λιτὸ καὶ ἐπιγραμματικὸ τὴν μεγάλη προσφορὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου: «Ὁ Ἱεράρχης τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς βαλκανικῆς συναδέλφωσης». Τὸ βιβλίο ἀποτελεῖται ἀπὸ 94 σελίδες καὶ περιλαμβάνει πρόλογο τοῦ Νομάρχου Ἰωαννίνων κ. Ἀλ. Καχριμάνη καὶ πλούσιο φωτογραφικὸ παράρτημα μὲ εἰκόνες ἀπὸ τὴν δραστηριότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου. Ἀπὸ τὴν ὀμιλία τοῦ Μακαριωτάτου στὴν ἐνθρόνιση τοῦ Μητροπολίτου Ἀργυροκάστρου κ. Δημητρίου μαθαίνουμε ὅτι στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας «Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει πλέον συμπληρωθεῖ. Ἐχουν χειροτονηθεῖ 135 νέοι κληρικοί, τὸ νέο καταστατικὸ ἔχει ὁμόφωνα ἐγκριθεῖ. Ἀνεγέρθηκαν 140 νέοι Ναοὶ σὲ ὁλόκληρη τὴν χώρα (ἀπὸ αὐτοὺς 54 στὴν Μητρόπολη Ἀργυροκάστρου). Ἀποκαταστάθηκαν μνημεῖα μὲ ἱστορικὴ ἀξία, ἄλλοι 71 Ναοὶ ἔχουν ἐπισκευασθεῖ, ἐνῶ συγχρόνως ἀνοικοδομήθηκαν νέα κτίρια γιὰ νὰ στεγάσουν σχολεῖα, οἰκοτροφεῖα, ἰατρικὸ κέντρο, ξενῶνες, κατασκηνώσεις κ.ἄ. Πολλὰ ἀκόμη ἔχουν προγραμματισθεῖ (ὅπως ὁ νέος Καθηδρικὸς Ναὸς τοῦ Ἀρ-

γυροκάστρου), ἐνῶ ἄλλα βρίσκονται σὲ ἐξέλιξη...». Προσευχόμεθα γιὰ τὴν παρὰ Θεοῦ εὐδὼση τῶν ἔργων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου καὶ γιὰ τὴν συνεχῆ πνευματικὴ καρποφορία τοῦ συγγραφέως Καθηγητοῦ Μιχαὴλ Τρίτου.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σερρών τιμᾷ τὸν Νεομάρτυρα Ἅγιο Νικήτα

200 χρόνια συμπληρώνονται ἐφέτος ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νεομάρτυρος καὶ πολιούχου τῆς πόλεως τῶν Σερρών. Ὁ Ἱερομόναχος Νικήτας κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἡπειρο καὶ ἔζησε ἀρκετὰ ἔτη στὴν σκήτη τῆς Ἁγίας Ἀννης στὸ Ἁγιον Ὄρος. Ἀπαγορεύθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στίς Σέρρες στίς 4 Ἀπριλίου 1808, ἀφοῦ ὁμολόγησε μὲ παρρησία τὸν Χριστὸ ἐνώπιον τῶν Ὀθωμανικῶν ἀρχῶν. Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦταν Μέγα Σάββατο ἢ Ἱερά Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγρίτης ἔχει καθιερώσει νὰ εορτάζεται ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου κάθε χρόνο τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπετειακῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἔτους Ἁγίου Νικήτα ἔχει ἤδη ξεκινήσει ἀπὸ τὴν Κυριακὴ 20 Ἰανουαρίου τ.ἔ. καὶ θὰ συνεχισθεῖ μὲ λατρευτικές, ἐπιστημονικές, καλλιτεχνικές καὶ πολιτιστικές ἐκδηλώσεις μέχρι τὸ τέλος Δεκεμβρίου. Τὸ Σάββατο 5 Ἀπριλίου τὸ πρόγραμμα προβλέπει Ἡμερίδα γιὰ τοὺς Νεομάρτυρες μὲ ὀμιλητὲς τὸν Ἱερομόναχο π. Φιλόθεο Γρηγοριάτη καὶ τὸν καθηγητὴ τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἀθανάσιο Καραθανάση. Τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ (4 Μαΐου τ.ἔ.) θὰ τελεσθεῖ τὸ Ἀρχιερατικὸ Συλλεῖτουργο τῆς εορτῆς τοῦ Ἁγίου Νικήτα καὶ θὰ παρουσιασθεῖ ὁ Τόμος «Ψυχῆς Ἄκος» μὲ ἐκθέματα τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ Κειμηλιαρχεῖου. Στὸ πλαίσιο τῶν ἐκδηλώσεων τιμῆς καὶ μνήμης τὸ Ἐπικοινωνιακὸν καὶ Μορφωτικὸν Ἴδρυμα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερρών καὶ Νιγρίτης ἐξέδωσε τὸ λογοτεχνικὸ βιβλίο τῆς κ. Βιργινίας Ρόν-

τση-Τζιβελέκου με τίτλο «Ο Άγιός μας. Ο Νεομάρτυρας των Σερρών Νικήτας», το οποίο μπορεί να ωφελήσει πνευματικά μικρούς και μεγάλους.

Ήλεκτρονικό Έγχειρίδιο Ποιμαντικής του Καθηγητού Άλ. Σταυρόπουλου

Στην επίσημη ιστοσελίδα της Εκκλησίας της Ελλάδος (www.ecclesia.gr) (και μάλιστα στην ένότητα Συνοδικές Επιτροπές-Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου (www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/worship.htm), εύρεται μία νέα δημοσίευση. Πρόκειται για το αναφορικό ή παραπεμπτικό (καθώς αναφέρει τις παραπομπές σε έτη και σελίδες στα τεύχη του περιοδικού ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ) έγχειρίδιο του όμοτιμου Καθηγητού της Ποιμαντικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κ. Αλεξάνδρου Σταυροπούλου με τίτλο: «Έγχειρίδιο Ποιμαντικής» – 25 χρόνια άρθρογραφίας στο περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ (1983-2007), σε θεματικές ενότητες και χρονολογική καταγραφή (Διάγραμμα-Εύρετήριο), Αθήνα 2008. Ο κ. Τριαντάφυλλος Μπολέτσος, Master Θεολογίας και Γραμματέας της Ίερας Μητροπόλεως Φθιώτιδος, σχολιάζει σχετικά: «Η θεματογραφία έκτενης, με έντονο ποιμαντικό προβληματισμό, πράγμα αναμενόμενο άλλωστε για τον διδάσκοντα επί δεκαετίες στην Θεολογική Σχολή, ανάμεσα στα άλλα επιστημονικά αντικείμενα, το μάθημα της Ποιμαντικής. Και μόνη ή αναφορά και αναγνώση των περιεχομένων αυτού του Εύρετηρίου δίνει μία πλήρη εικόνα των θεμελιωδών αρχών, κατηγοριών και μορφών της Ποιμαντικής ως Επιστήμης και ως Τέχνης. Το Εύρετήριο των κειμένων αυτών, απλό ως σύλληψη είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική καταγραφή, άφορα κληρικούς και λαϊκούς, δείχνοντας παραλλήλως την μεθοδικότητα και την μέριμνα του συγγραφέως. Καθώς τα αναφερόμενα κείμενα αποτελούν ποιμαντικές προσεγγίσεις από ένα σοφό μυαλό με καθαρό πνεύμα και χριστιανική ψυχή, καταφέρνουν να οδηγήσουν τον αναγνώστη σε μία ιδιότυπη όσο και ύψηλη εκλαϊκευση των ύψηλων νοημάτων της Θεολο-

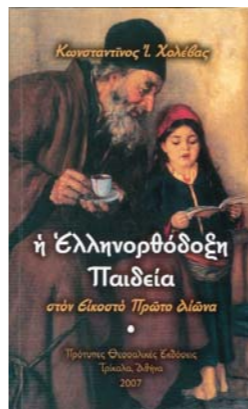
γίας, δια της τέχνης, της έπικαιρότητας και της ποιμαντικής της καθημερινής ζωής». Ευχαριστούμε τον κ. Αλέξανδρο Σταυρόπουλο για την πολύτιμη προσφορά του στο περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ και στον ιερό κληρομας.

Για ένα Όρθοδοξο Κέντρο Υμναγολογικών Μελετών

Ένα ενδιαφέρον άρθρο του Όμοτιμου Καθηγητού της Θεολογικής Σχολής Αθηνών κ. Παντελή Πάσχου έφθασε στα χέρια μας. Έχει τον τίτλο «Για ένα Όρθοδοξο Κέντρο Υμναγολογικών Μελετών» και είναι άντυπο από το περιοδικό ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ (τ. 429, Μαΐου-Ιουνίου 2007 και τ. 430, Ιουλίου-Αυγούστου 2007). Παρουσιάζει συνοπτικά το έργο των Βολλανδιστών, δηλαδή μιας ομάδος Βέλγων Ίησουιτών που ιδρύθηκε από τον Ιωάννη Μπολλάντους (+1665) και ασχολείται συστηματικά με την έκδοση, καταγραφή και μελέτη αγιολογικών κειμένων. Προτείνει ο κ. Πάσχος την ίδρυση στην Ελλάδα ενός αντιστοίχου Επιστημονικού Κέντρου με εκδόσεις, περιοδικά, συγκρότηση βιβλιοθηκών κ.λπ. Το μεγάλο έργο του Κέντρου Υμναγολογικών Μελετών θα είναι ή συγκέντρωση όλων των σωζομένων χειρογράφων που περιέχουν ύμνους της Εκκλησίας μας και ή προετοιμασία εκδόσεώς τους συμφώνως προς τις σύγχρονες απαιτήσεις και προϋποθέσεις της κριτικής εκδόσεως αρχαίων κειμένων. Ο κ. Πάσχος, εκλεκτός θεολόγος και διακεκριμένος λογοτέχνης, γράφει μεταξύ άλλων και τα εξής: «Μετά την ανακάλυψη του Κωνσταντίνου Οικονόμου του έξ Οικονόμων (και όχι βέβαια υπό του Ρίττα καθως πιστεύουν οι Δυτικοί), ότι ή λειτουργική μας ποίηση είναι γραμμένη σε στίχους και σε μέτρα, είναι καιρός πια ή έκδοση των ύμνων στα λειτουργικά βιβλία της Εκκλησίας μας να γίνεται σε στίχους, ώστε να αναδεικνύεται και έξωτερικά ή λογοτεχνική μορφή και τέχνη της, που θαυμάζεται ήδη από τους κλασικούς φιλόλογους και όχι μονάχα από τους θεολόγους και βυζαντινολόγους». Είναι βέβαιο ότι και αυτές οι απόψεις του κ. Π. Πάσχου θα προκαλέσουν όπως πάντοτε σοβαρή συζήτηση επί του θέματος.

ΒΙΒΛΙΟ

παρουσίαση

Κων/νου Χολέβα Η Έλληνορθόδοξη Παιδεία στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα Πρότυπες Θεσσαλικές Εκδόσεις

Ο συνεργάτης μας κ. Κων. Χολέβας, με την πολυποίκιλη συμβολή του στο έργο της Εκκλησίας μας, εκτός από την Αρχισυνταξία των περιοδικών «Εκκλησία» και «Θεολογία», αλλά και τις γνώσεις του, ο συγγραφέας αγωνιᾶ και αγωνίζεται, όσο λίγοι, με ζέση και άφοσίσωση για την προάσπιση των δικαίων αλλά και της συνέχειας της Έλληνορθόδοξης Παράδοσής μας. Το νέο βιβλίο του αποτελείται από αρκετά κείμενα που δημοσιεύθηκαν τα τελευταία χρόνια σε διάφορα έντυπα και αποτελούν μία ένότητα με καιρίο ενδιαφέρον, αφού αναφέρονται σε θέματα Παιδείας, μιας έννοιας ιδιαίτερα παρεξηγημένης, όπως

ἀποδεικνύεται, τα τελευταία χρόνια. Ο συγγραφέας με στοιχεία και σαφήνεια αναφέρεται στη συνέχεια του Έλληνισμού και την τεράστια πνευματική κληρονομιά του όχι μόνο στο Έθνος μας αλλά και στην ανθρωπότητα. Μια κληρονομιά που παρέχει τα εχέγγυα για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα νέων ανθρώπων, με κατάρτιση στις σύγχρονες επιστημονικές απαιτήσεις και κατακτήσεις, αλλά και με πίστη στο Θεό, που συνεπάγεται ανθρωπιά και ευθύνη, στοιχεία απαραίτητα για την δημοκρατική ανέλιξη στην σύγχρονη κοινωνία. Μια κοινωνία που σήμερα κλυδωνίζεται από τις απόπειρες αποχρωματισμού από κάθε χαρακτηριστικό στοιχείο της έθνικης μας ταυτότητας, λές και τα μέλη της φύτρωσαν χθές σε ένα σημείο του κόσμου, χωρίς παρελθόν, και φυσικά και χωρίς μέλλον, αφού λαοί χωρίς μνήμη, χωρίς ιστορία, δεν έχουν και έρεισματα, ρίζες για το μέλλον. Η Γραμματεία των αρχαίων Ελλήνων, ή Αγία Γραφή και τα κείμενα των Πατέρων, κεφάλαια της παγκόσμιας κληρονομιάς, με οικουμενική δηλαδή διάσταση, αλλά ταυτόχρονα και ή ιστορική διαδρομή και παράδοση του Έθνους, δεν έβλαψαν ποτέ στην ανατροφή των νέων, αλλά αντίθετα διαμόρφωσαν προσωπικότητες ισορροπημένες και χρήσιμες ουσιαστικά χωρίς αρνήσεις και αδιέξοδα παρατηρεί πολύ σωστά ο κ. Χολέβας.

ΛΙΤΣΑ Ι. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

ΔΙΣΚΟ

παρουσίαση

ΜΙΚΡΑΣΙΑΣ ΛΥΘΡΟΣ «Τραγούδια του σεβντά» Γιώργος Έπ. Χατζηχρόνογλου

Λύθρος είναι ο σβώλος που δημιουργεί το αϊμα και ο ιδρώτας του Μάρτυρα, όταν πέφτουν στη σκονισμένη γη κι ανακατεύονται με χώμα, ακριβώς την ώρα του μαρτυρίου. Ακολουθώντας τους λύθρους βρίσκεται αντιμέτωπος με το μαρτύριο. Μικρασίας Λύθρος τιτλοφορείται ο παρών ψηφιακός δίσκος με τραγούδια που ανήκουν στην Έλληνική μουσική παράδοση της Πόλης και της Σμύρνης κι έχουν στενή συνάρτηση με τους ήχους και το ύφος της Βυζαντινής Μουσικής. Είναι ο Λύθρος της Μικρασίας απ' τη μιὰ μεριά ή πείρα της

σπλαβιάς και της καταπίεσης, κι από την άλλη ή υπέρβαση, ή πολιτιστική άνωτερότητα, ή ιστορική βεβαιότητα και ή θρίαμβος για τον καθημερινό άνθρωπο. Αυτή ή κατάφαση της ζωής μέσα στη νύχτα της τουρκοκρατίας και της καταστροφής, αποτελεί μία από τις ωραιότερες στιγμές της νεοελληνικής μουσικής παράδοσης. Τα Σμυρνεία Τραγούδια, όπως λέει κι ο Παλαμᾶς, είναι ελληνικά, με «μακρόσυρτα» και «λυπητερά» στοιχεία, αλλά με ένα «χαμογελάμε κατά μέσα», μία πίστη και έμμονη, που μόνο στην αντιστασιακή παράδοση και λαϊκή τέχνη έμφανίζονται. Έτσι, με αυτά τα τραγούδια, αντιτάσσεται στην τουρκοκρατία ή ανθρωπιά, οι έλληνικές και βυζαντινές παραδόσεις, ή Ίωνία και το έλληνικό Αιγαίο. Αυτά τα στοιχεία τα αποδίδει με έξαιρετο τρόπο ο Γιώργος Χατζηχρόνογλου εκπληρώνοντας ένα χρέος του όπως ο ίδιος σημειώνει: «Λυτρώθηκα. Τραγουδιστής δεν είμαι, ούτε περιμένο να δρέψω δάφνες. Ψάλτης είμαι κι εκεί να κριθώ. Όμως... έκανα το χρέος μου, σαν συνεχιστής αυτής της παράδοσης.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Λάβετε Φῶς» – «Παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν Αὐτόν...»
ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

(Πράξ. 1, 1-8)

«Χριστὸς Ἀνέστη» ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Αἰσθήματα ἀνέπιπτης χαρᾶς γεμίζουν οἱ καρδιές μας στὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας. Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι ὑμνολογοῦν τὸν ἀνίκητο Νικητὴ, ὁ Ὅποιος «παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν Αὐτόν», ὅπως θὰ γράψει ὁ Εὐαγ. Λουκᾶς (Πράξ. 1, 1-8). Μοναδικὸ γιὰ πάντα δύο χιλιάδες τώρα χρόνια θὰ παραμένει τῆς Ἀναστάσεως τὸ θαῦμα. Πάνω στὸν ἄδειο τάφο τοῦ Χριστοῦ, ζεῖ καὶ ὑπάρχει ἔκτοτε ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

1. Θαῦμα θαυμάτων: Ἀσύγκριτο, μοναδικὸ καὶ ἀνεπαλήπτο τὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως. Τῶν θαυμάτων τὸ πῶς μεγάλο θαῦμα. Ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ «Σύσσημον εἰς τοὺς αἰῶνας», δηλαδή τὸ σύμβολο, ἡ σημαία καὶ τὸ λάβαρο τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἐκφραση τοῦ θεοφόρου Ἰγνατίου. Ἡ τὸ «τρόπαιο κατὰ τοῦ θανάτου καὶ τὸ γνῶρισμα τῆς ἀφθαρσίας», κατὰ τὸν Μέγα Ἀθανάσιο. Στὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου θεμελιώνεται ἡ σωτηρία μας. «Ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ Θεὸς Αὐτὸν ἤγειρε ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ» (Ρωμ. 10,9), θὰ γράψει ὁ ἀπ. Παῦλος (Μ. Μιχαηλίδης, «Ἀπὸ τὸν Ἄμβωνα 1970»). Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ πῶς ἔνδοξο ἐπιστέγασμα τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του. Δίχως αὐτή, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία θὰ εἶχε ταφεῖ τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς μαζί με τὸν νεκρὸ Ἰδρυτὴ της. Δίχως αὐτή, ἡ πίστις μας θάτανε πολὺ ἀδύναμη. «Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενόν, ἄρα, τὸ κήρυγμα ἡμῶν κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν» (Α' Κορινθ. 15,140). Ἀλλὰ ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ πῶς μεγάλη ἀλήθεια. «Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη», εἶπαν οἱ ἄγγελοι. «ἠγέρθη», εἶπε ὁ Πέτρος. «ἠγέρθη», εἶπαν οἱ Ἀπόστολοι. «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως», ἔλεγαν καὶ ξανάλεγαν τὰ ἑκατομμύρια τῶν μαρτύρων καθὼς τοὺς ὀδηγοῦσαν οἱ δῆμοι στὰ μαρτύρια!...

Ἄλλοι οἱ ἄγιοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, γράφοντας καὶ μιλώντας γιὰ τὴ διαχρονικὴ ἀξία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ τοιζοῦν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς πίστεως ἡμῶν πρὸς τὸ θαυμαστὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας. Ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ ὁ Σύρος ἔλεγε, πὼς «ὅλες οἱ ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι παρὰ σκῆπη, ἐκτὸς μιᾶς καὶ μοναδικῆς, τῆς ἁμαρτίας πὺλιν εἶναι τὸ νὰ παραμένει κάποιος ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος μπροστὰ στὸν Ἀναστημένο, κλειστός, δηλαδή, στὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ». Ἔτσι τώρα, μετὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου

**Πρωτοπρ. Στυλιανοῦ Ἀνανιάδη,
 Ἰ. Μ. Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ**

ου, ἡ νίκη εἶναι πῶς σίγουρη. Ὁ ἀγώνας πῶς εὐκόλος. Ἡ ἀνάβαση πῶς ἀποτελεσματικὴ. Ἡ ἐλπίδα πῶς γλυκεῖα. Ἡ πίστις πῶς θαρραλέα. Ἡ ὑπομονὴ πῶς μεγάλη. Οἱ πειρασμοὶ πῶς ἀνίσχυροι. Ὁ διάβολος δέσμιος καὶ νικημένος, γιὰτὶ ἔκτοτε, ὁ Κύριος, σύμφωνα μετὰ τὴ δικὴ Του διαβεβαίωση εἶναι:

2. Ἀνάμεσά μας: Γιατὶ ὁ Κύριος, πὺλιν ἐκπληρώνει πάντοτε τοὺς ἁγίους πόθους τῶν ἀνθρώπων, ἀξίωσε καὶ τοὺς Ἀποστόλους νὰ ἰδοῦν τὸ Δάσκαλό τους, ὄχι μία, ἀλλὰ πολλές φορές. Γιὰ 40 μέρες Τὸν ἔβλεπαν καὶ μιλοῦσαν μαζί Του. Σὲ διάστημα 40 ἡμερῶν πολλές φορές φανερώθηκε, ὄχι μόνο στοὺς μαθητὲς Του ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα πρόσωπα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Οἱ μαθητὲς Του καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἶδαν τὸν Ἰησοῦν, ἄκουσαν τὸν Ἰησοῦν ἀλλὰ καὶ Τὸν ψηλάφησαν. Καὶ συνέφαγαν μαζί Του. Ὅλες τὶς αἰσθήσεις τοὺς ἱκανοποίησε ὁ ἀναστὰς Κύριος. Ἄλλοτε στὸ ὑπερῶο, ἄλλοτε στὸ δρόμο καὶ ἄλλοτε στ' ἀκρογῶλια τῆς Τυβεριάδας. Ἡ Ἁγία Γραφή κάνει λόγο γιὰ ἔντεκα ἐπίσημες ἐμφανίσεις τοῦ Κυρίου. Ἔτσι, οἱ μαθητὲς, φτωχοὶ καὶ ἀγράμματοι, ἄσημοι καὶ δευλοί, πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, μετὰ ὅμως ἀπὸ τὴν Ἀνάστασή Του καὶ τὸ φωτισμὸ καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν Πεντηκοστή, θὰ ξεχυθοῦν στὴν πῶς μεγάλη μάχη τῶν αἰῶνων. Μάχη μετὰ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς εἰδωλολάτρες. Μὲ αἰωνόβια καθεστῶτα θρησκειῶν, φιλοσοφιῶν καὶ ἁμαρτιῶν. Μὲ ἄνομα καὶ ὀργανωμένα συμφέροντα. Μὲ φανατισμένους ὄχλους καὶ σκληροὺς ἄρχοντες καὶ στὸ τέλος θὰ βγοῦν νικητὲς. Καὶ ὅλα αὐτὰ μετὰ τὰ μέσα καὶ τὴ χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μπόρεσαν νὰ ξεπεράσουν τὶς περὶπτειες καὶ τὰ μαρτύρια. (Ματθ. 20, 22-23).

Ἀγαπητοὶ μας ἀδελφοί. «Ἐορτὴ ἑορτῶν καὶ πανηγυρὶς ἐστὶ πανηγύρεω», ἡ σημερινὴ ἀναστάσιμη λυτρωτικὴ ἡμέρα. Μὲ χαρᾶς ἀλλαγαμοὺς ἄς γιορτάσουμε τὸ θαῦμα τῶν αἰῶνων. «Ἐκ τοῦ τάφου ὠραῖος δικαιοσύνης ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος». Ἄς ἀντλήσουμε δυνάμεις καὶ ἄς πάρουμε φῶς. Ἄς πλησιάσουμε ὅλοι στὸν ἀνοιχτὸ τάφο, στὸν Ἀναστὰντα Χριστό. «Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός!...».

Χριστὸς Ἀνέστη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

Φωτογραφίες τοῦ Χρήστου Μπόνη
 καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων

Λιτανευτικὴ κάθοδος τῆς Εἰκόνας τῆς Παναγίας «Τουρλιανῆς» ἀπὸ τὴν Ἄνω Μερὰ Μυκόνου στὴν Χώρα Μυκόνου (15.03.08).

Ἀπὸ τὴν μεταφορὰ τῆς τιμίας Κάρας τῆς Ἁγίας Ἰουστίνης ἀπὸ τὴν Ἄνδρο στὴν Σύρο (16.03.08).

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Μακ. κ. Ἱερωνύμου στὴν Καλαμάτα γιὰ τὶς ἐορτὲς τῆς κήρυξης τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 (22.03.08).

Ὁ Μακαριώτατος συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Σύρον, Μεσσηνίας καὶ Τριφυλίας κατὰ τὸν ἐορτασμὸ τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας στὴν Καλαμάτα (22.03.08).

Ὁ Σεβ. κ. Χρυσόστομος σὲ Σύναξη μετὰ τοὺς Ἀναγνώστες καὶ Ὑποψηφίους Κληρικοὺς τῆς Ἰ. Μ. Χαλκίδος (30.03.08).

Τὸν Μακαριώτατο ἐπισκέφθηκε στὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἡ Διαθρησκευτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς (19.03.08).